

QACHXE MPAΔ

ABA

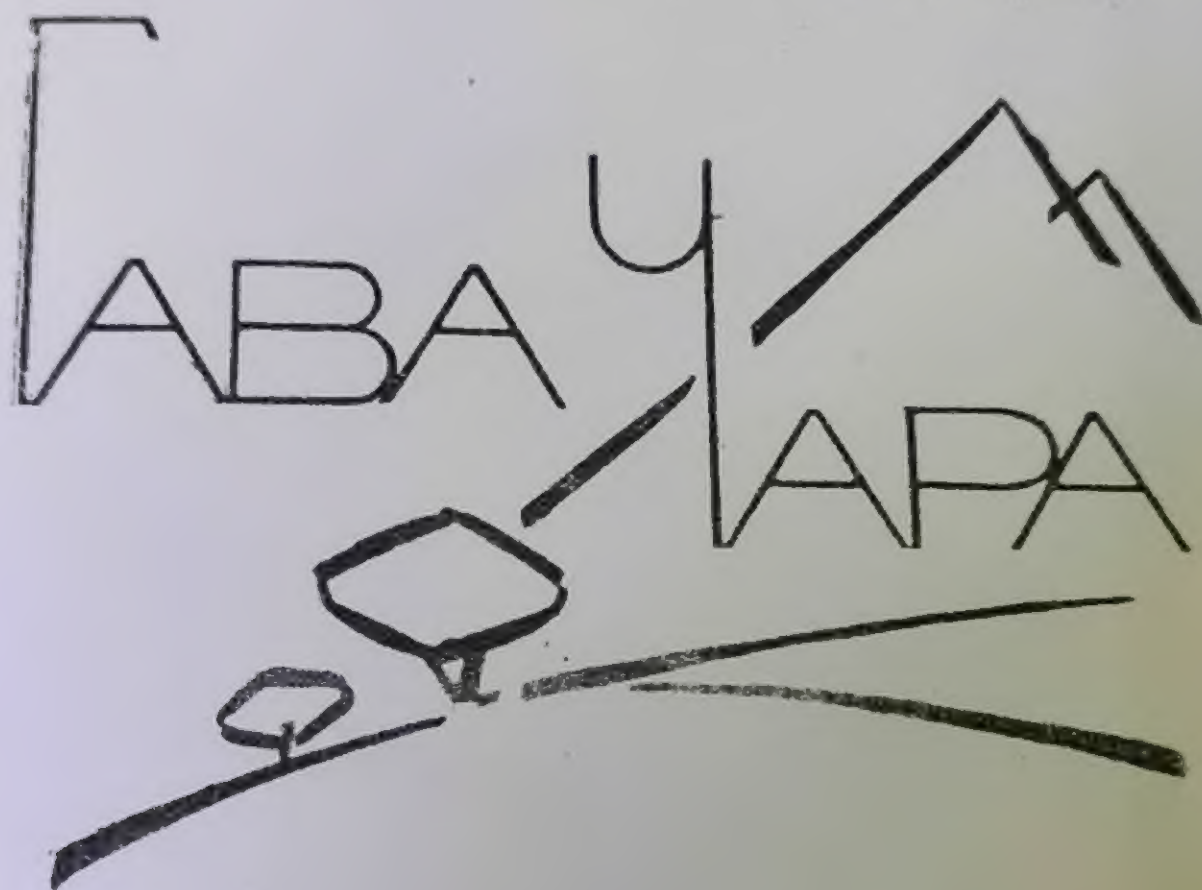
Y
APA

05 NOV 2008

QAYAXE MPAΔ

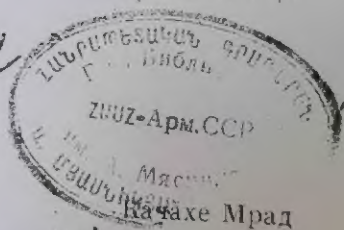
Наширэти „Найастан.. Ереван

Նաշախե Մեղ
ՀԱՐՐԱՐԳ ՔՍՅԼ
(Քրդերեն լեզվով)
«Հայաստան» հրատարակչություն

Երևան 1972 թ.

1-6383FL

7-4-3

(615-72) ЧЕТВЕРТЫЙ ШАГ
(на курдском языке)
Издательство «Айастан»

Ереван—1972

НУРА ЗЕНДИ

Байраца тэ дьмьлмьлэ, ша у шэнгын иро эм,
Бын тэ'ва тэ эм шьвийанэ — һ'эзар р'энгын иро эм,
Урьс у к'өрд, гөрш, эрмэни — һ'эзар дэнгын иро эм,
Дьлэ мэ гэш, мьлэ мэ зор, п'ър' қэшэнгын иро эм.

К'эрэма тэ п'энцвэдайэ, ноли канийа қөдрэте,
Бәхт у мьраз у азайи, нура зеиди же дэрте,
Дәүсә қәлпне исаф — р'асти тэ һәқкьрийэ сәр ә'рде,
Октябра мэ, бын гәрма тэ зор чәлэнгын иро эм.

ГОРЦСТАНЕР'А

Тьре у хофе эм ани жь Қәрсе
У кәвки кьры чар гоше дьне.
Бәхте мә — севнйа дэщал дьжәне,
Дәрд у кōла р'ева эм хвәрын.

Ә'мыр жь щие хвә шы'ьти, һьлшнйа
Ноли қōлынге жь бәр'ие к'ышнйан,
К'омед һесира бәрбь тә мәшнйан,
Тьре әв иди кәвьр у дарын.

Тә сьт'ар да мә, бь хвә бе сьт'ар,
Ноли орг'ана ле т'өнә астар',
Әм бьбунә дән, бәхт сәр мә дәстар',
Кō гьранийа ви чьл һ'эзар барын.

Бәр тә'ва шевре тоқ-т'ур'а дәрда,
К'әсәр, ахине дәст жь мә бәрда,
Ч'ә'в ль мә вәбун, дурк'әтын қәда.

Нав зэвийа бəхтда əмə зьбарьи.

Ньһа дəлали, хwəймьлк', хwəйбьрщи.
Р'астə əз к'əрдьм, лə тəй гəрщи,
Тə дьлə мьнда т'əмє нарьищи.
Пəвицє дəстийа мə ль тə дьбарьи!...

ЭЗ ДЫХУУЗЫМ

Шэм мьлэте к'өрд
Һэйа мөсөлөк—
Салада зэ'ф қырд,
К'урэ нет гэлөк.
Мьлэт нав дэвра
Әw, ноли т'ьбәрк,
Дәрбазқыр, ани
Бе қөсур у тәрк.
Шэм мьлэте к'өрд
Һэйа мөсөлөк.
Wәхта т'ьре фьрк
Т'әриқа әвсэнә
Қөр'афтийә сәр һәв,
Дькә нав қәwза —
Әw жь р'е дәрте,
Те бина қәзийа
Шәр'а ль дәште.
Дьбә қал у щәнг
Нава мереде,
Бәнгзе ван бәтр'әнг

Хун ль ч'э'вада,
Хуэ бидя дькын
Шората мөрийа,
Нэвдө қыр' дькын,
Нолани дэ'на,
„Н'эйф ль бэр н'эйфе“
Дэве ван дэрте,
Сэд гьлине нэг'е
Дэве ван дэрте,
„Леленэ агьр
Бэри нэв быдын,
Зар'ед һур у гьр
Эт'им быһельи,
У ыр ньшкева
Дайик пешда те,
„Лач'ка сәре хуэ
Давежэ ә'рде,
Орт'а һәрд к'ома.
Бь авьр'е туж
Ван дькэ лома,—
Мер бэр дьбын п'уш.
У бой хатьре
Дайка бэргори,
Кө не шире хуэ
Мэзынкьр мэри,
Шәр' дьсэкьнэ,
Мер тен сәр н'ыша
У нэвдө надын

Дна бар к'аша.
У кәсәк ыра
Qәт тәрәш нақа
Сәр лач'ка дер'а
Сәма чырқасқа,—
Сәр we нишана
Намус, сийәнәте,
Кө оша шире
Дайке же те.
Әз ыр дьхвәзъм
Фәсла оса бе,
Кө дайке
Тәмамийа дьне
Т'о шар... Т'о щари
Qәт мәщбур нәбы
Лач'ке сәре хвә
Бавежнә нава
Мәйдана шәр'а.

ДӘҮЛӘТ

Го җәхтәке маләкеда
Кө т'ым шәр' бу, ч'ер' у ледан,
Нәфәре җе қөр'ә, бабах,
Бег'ыфақ у һ'ында алчах,
Ч'ә'ннәбари, дәхәс, ә'рнус,
Бь хәйсәтва һ'әму чькус,
Һ'әму нәт'е у дыбори,
Қәт Һьзанбун ч'ыйә гори,
Қәҗм у Һьзмам же дыр'әвин.
Җан т'әнә бу һ'әб у әвин
У ә'йнат к'әтабун һәвдә,
Нәкә җан нәдыбу дәдә
Р'әке р'әсти дәҗләте тен,
Же дыһьрсьи:— һәйле, малшен,
Тә җа бь ләз к'әда дычи,
Җәхтә җыр әм манә Һьрчи?...
Гот, һун и'ине бәр сьвдәре,
Әз т'ым дыч'мә җедәре,
Ль к'ә һәйә һ'әб, һ'әзкьрьи
У т'фақа ланә мәзыи.

ГАЗЫНЕ ТӘ ТӨНӨБЫН

Миниң бәләкәй, олохшино, мәки шайылыида
Мын готә тә Бьба йа мын, хышре дыне педа
Биньм ма те у бь шабуи ль бәр и'е тә р'окьм,
Чьдас колилк дыне һәһә, әве һ'әмуһа т онкьм,
Бьхьм баґе сынн у сор, баґе гәләк р'әнги,
Мә тә вана р'езкьм, ль сәр бьби бәнги.
Наһельм тә дач'ьви, жь кашне аве бини,
Бәһә баґ'че һ'әбеда гәһа бьч'ьрини.
Дәр у бәре хәһә бьминн дәһәһи,
Бьһә сонда мын баһар кьр у буйи бәрмәһи.
Тотьм һав шова ә'мьр у мын нәһишт г'әһи,
Бәһә һәһә кьрә һәк, г'әһә дьһәһәһи.
Мын дит, һәһә... сәр р'йа ә'мьр һәһә г'әһә у һ'әһәһи
Мын һе һәһи биньм сери г'әһә, кәһи тотьн.
Мәһә һи сәре мын педа кьрәһә р'езе һәһә,
Һәһә һәһәһи, кәһә зәр буйә, мәһә һе дьһәһә.
Бәһәһә мын һәһәһиһә, мәһә мын р'әһә фә'мкә,
Һәһә һәһәһә һәһәһә, кәһә дәрәһә бькә...
Мәһә һәһә, һәһәһә, һәһәһәһә һәһә бьһи һәһә
Һәһәһәһә тә аһәһи һәһә к'ьр'иһи бь һәһә
У һәһә мын әһә чәһәһә жь дәр' у һәһәһә һәһә,
Бәһә һәһә, мәһәһә г'әһә, һәһәһә һәһәһә.

[illegible]

Бинтәнг дыби щарна тō, ле дьле тә г'ым фьрә.
Поли бә'ра бе сәр-бын мōн'бәтә же дыбарә.
Шебьскед тә дәлалын, полани р'йа эвинтне,
Мәрыв кō хвә ль ван гьрт, нахальфә бы we р'е.
Нәр йәк бы аһазәки бәр йара хвә дьл дьдә.
Бьру у бьжанге we бы к'ефа хвә кьл дьдә.
Мын фәләм кьрә кьлчик бой бьруйе тә, әз н'әйран.
Че буйи, чейи, че ман, мōн'бәтә мынә гьран.

Мэрнэ дэрк'эт бь нин у гьри
 Хуа к'этьбу бад н'алэки
 Несыр жь ч'эв гьр дьбарин.
 Пэки н'ада у же н'ерси
 Гот: бе бра, эв чь н'алэ?...
 Баһара р'уйе та ч'ьлмьси,
 Ыа та дькэ н'алэ-н'алэ?"
 Харзие мын мьрийэ, харзи...
 Мын хьраб бу мал у оцах.
 Дэст у н'ие ми дьлэрьзин,
 Готне: „Бежэ эв лан мьрийэ?...
 Дьбэ к'о на"... Эви цаб да.
 Гот: „Малхьраб, эв чь гьтнийэ?
 Мьрын к'о н'ат „на“ ль к'о ма".
 Нэй.— гот,— хорто, г'о нэзани,
 Дьн'а бь мьрыне нэжи,
 Нэ мьрыне, ле жь кьрыне
 Дьн'а буйэ хана т'ьжи.

Эз дыһьрсым, гэлэ пэй хwэ
Эwи һиштнйэ наваки че,
Э'мэле қэнц, зөр'эт у ч'ар.
Панс бе п'ар эw чу жь дьне?"
Гот:— Шькьр, wөре wi шинэ,
Эw хwэйснанэт, наvdэнгинэ,
Же дыбари э'мэле че".
— Эһ, гот, қөрба, бэр хwэ нэк'эв,
Шин хьрабэ сэр мере че,
К'е пэй хwэ һишт зөр'эт у наv,
Лал намьрэ ль ве дьне.

БЫЛБЫЛ

Былбыл фыр'ийа ч'йа у баш,
У хат ль сэр чьрнийа дан,
Чьрник бьн шнда зу тэвийа
Гот:— Тō чьдаси гьрани...
Гот:— Гәүде мьн шәк е бәре,
Зедә нәбум әз баһаре,
Әш гьрани, кō мьнда һәйә —
Әш гәмам жь дәрде һаре...

ГЭЛНЭ ӨЛН БОГЕ

Тэ'ве г'эзэ н'энце хwэ зер'
Баранда сэр дэшт у банийа,
Дурва нава р'эwша сьбе
Нэч'е ч'йа нер'а дык'энийа,
У бьрьцши ван щэw-кани,
Нолн шьр'ке хэмла бука,
Ле феза ван бэлэкие к'ав
Чил у қарқаш ль гедука,
Ль к'ё т'эне бльнд дыба
Қарт'эле баск зэг'м у қэwши,
Шьване к'ёрд демқьмын
Ль кэрне нез дыкэ қуртин,
Пане бэр н'есира кóлав
Дордыа бьдура шьмшат,
Қэйде „нерийа“ н'эwас у наз
П'эрwаз дыдэ ль дэшт у лат.
Бьнэт'аре гэлэки к'ур,
Кё нав дыкьн ши Э'ли-бэл,
Дэwрана сэрт сэрда анино
Гэлэк зóлóm у гэлэк шóнг.

Э'ли-бэл — нэве гэлэки к'ура ль К'ёркстант Ираде

716863-1
Дје әу майа т'ым сәрбәнд—
Бәр нәйара ын чок нәда,
Нәһәр бәр ын оуна т'ыра
Же быһорин һ'әзар қәда

Дыбен вәхткә Р'оһьлате
Бь әскәре хвәйн қөр'ә
Авитә сәр ын гәлиә к'ур
Гәф Искәндәре Зөқөр'нә.
Вәхта иди р'о чу ава,
Дор-бәра һәр тышт сәқәр'н,
Щарна дыһат дәнгә бума,
Р'әше зьнар дықшыри,
Әскәре Искәндәр бь чит,
Тир у кәван, шур у мәрт'ал
Р'аһиштынә нава гәли,
Ноли дыза, көр' у лал.
Нышкева, т'ьре батын,
Мәри р'абун жь бьн ә'рдә.
Пешие әу данә бәр тира,
Жорда зьнар һолбун шәрде.
Бу һәйдадә, һәспа һ'ир'ин,
Т'ьре әу к'әтын нава доже.
Қәт Искәндәре Зөқөр'нә,
Нәк'әтьбу нав ве р'оже,
Вәхта сәр р'е, бәр зьнара
Дыһат аһин, һәлин, зәһин

У' эскәре wi нап нишан
Тошмурда паида дьр'эвин.
Wəxta нава тә'рибане
Гәлине к'ур, ноли h'ута,
Бь инк', бь һерс у бь ә'йнат
h'уфи хуәкьр дә'wa сәхтә.
Искәндәр зу wьр ә'мыркьр,
Кө лехьн дәфа һәwарс,
Әскәр дәре жь wi гәли,
Тошбә бәр канийа бьн дарс.
Әскәр зу жь гели к'ьшийа,
Т'ьре сәрда барийә қар.
Гәләка h'әта-h'әтайе
Сәре хwә данин ахе сар,
Ле ед дьне бь ч'әк, р'ьh'ал
Швийан дора сәрәскәра,
Шьро дькьрын we шәве
Зәрпе шьпука wан дәра...
Сьбәтьре думана гәwр
Ль бәр п'әнще тә'ва сынщьр
h'әлийа ль сәр һәч'е бльнд,
Wәк наw аве ч'ьр'ә шәкьр,
Искәндәр ль щәм хwә щьванд
Мьшир, қөмандар у сәрәк,
Мә'дәкьри у бе нәдәр,
Т'ьре ль фькре к'әтийә тәрк.
Готә wана, wәки фәсал
Ль wi гәли п'ак мезәкьн

У шыпука паша шәве
Жер'а тәмам энкәрәкыи.
Шахта кәма бәләде ши,
Нәди сәе сусма тәр'ийан
..Ть Ә'ли-бәг у һ'афа ши,
Гәне г'әбийа ль пешийа ван
К'омәк жыне к'орда бь ч'әк
сәкыибуи пыи зынара...
Р'иа каванә дьреж дьбу
Бьн қәйа, вәк тирәмә'ра,
Ньһер'ин ә'шебмайи, шаш —
Бәләда хорандьн пәләнҗ:
..Әвбун шыпука шәва р'әш?..."
У вәгәр'ийан пашда чәләнҗ.
Гоһнә Искәндәр вайә һ'ал:
Жь we р'е нае п'әшк у қәзийа,
К'омәк жыне к'орд бь р'һ'ал
Сәр р'е к'әтьнә пыш т'ә'бийа,
Әме пешва у биләка
Вана бьдьнә бәр дәрба
У технә һ'але коләка,
Кө бьзерьн дәст мә, к'әрба!...
Бәр мә вәдьбә р'йа к'әсә,
Ле йа дьн йа һ'әвт дә'панә...
Әме һәр'ын у, хөләсә,
Хәма мәкьн ван жынанә!...
Искәндәр вьр к'ур фькьри,
Паше сә һатә бәләда:

— Ва биркыр шәва быһөри,
Әw дәрба зор у әw қәда?...
Әгәр әм алт'кын ван жына,—
Набә нав мәр'а һәwате,
Кө әм алт'бун жь дәсте вана
Қарә мәр'а һ'әта-һ'әте.
Әгәр жыне ван вәк мера
Мәйдане әскәр қәлс дыкын,
Мере вәне we вәк шера,
Мәйт'а әрде п'епәс быкын...
Быләзиньн, дһа бәсә
Әм тек'әвын хәбәр дана,
Һун дагәр'ын жь р'йа к'әсә,
Әме һәр'ын р'йа һ'әвт дә'на...

* * *

Жь we р'оже гәләк қөр'нә
Һат быһөрин ль ду һәвдө,
Гәләке ноли Зөқөр'нә
Сәр Ә'ли-бәг дыбун ә'ду.
Ле т'әриqe, вәк кәванийа
Нава мале зор у ә'гит
Гезийа хwәйә мәзын һылда,
Әw пақышкыр weда авит.

...

Аһа диса сәр Ә'ли-бәг
Ә'wpe хеж ль һәвдө щывһан,

Диса һәч'е ын қал у нәни
Диса шышук сәрда барийан.
Диса ч'ыркын һатә ә'змана,
Әрд, вәк нәхвәша, кыр нә'лин,
Гөллә т'әне бә'әсвана
Сәр гелида гәф дыбарин.

...

Р'әх Ә'ли-бәг, ль навпә'ние
Гөнде к'өрда п'әр'вәдайә.
Мал ныхьлинә ль бәсте,
Т'ьре зипьке ледайә.
Ле зәлули у дәщали
Нәшкенандын сәк'а к'өрда,
Һәла сәрда ған пе дани
Шабын ль бын барә дәрда.

***

Нава духана бәрбанге
Дьчунә гөнд дө пешмәргә.
Щарна дьтәлийан ые т'анге,
Дьньһер'ин гөнд у бәргә.
Һәрдө жь қәбила барзан,
Дәсте ыана т'ьме сәр ч'әк,
Йәк жь ған хортәки тәлийан,
Р'евачуне дһа чәләнг.
Ын дани бир у дьлда хәм,
Ль п'әр'е гөнд һолка т'әне.
Гәло чьр'а дһа ыийә р'ә'м

Щаб шандийә: нәсәнә-бе?...
Дьбә кө дьжмьне дәщал
Анийә сери қәзийә гьран?...
Пан нәхwәшә әw гьранһ'ал?...
„Ах, дае щан! Ах, дае щан!“
Wi нышкева бәр хwәда гот,
У р'ожа р'әш һатә бире,
Кө шыпуке бәхте ван сот
У авитә канийә қире.
Кө сәрбазе Нури Сәһ'ид
Бь нәмәрди у бехофи
Дькөшт щмаә'та ә'гит,
Кө бәр инглиз бьбә софи...
Һатә бире, чава жорда.
Дьфьр'ин фр'ьнде инглиз,
Бь дәщали дан бәр бомба
Барзана ван гәш у ә'зиз,
У мала ван алава гөр'
Пе к'әт, һ'әта кө бу к'озн,
Баве wi дәрк'әт жь һөндөр',
Дәстда әw у дйа wi кәзи,
Әw р'әвандьн бь ләзобәз,
Хwә авитә т'ә'бийә зьнар,
Гөллә лек'әт, хуна гәвәз
Қәр'ьми ль ә'рде сар.
Кур'ин к'әтә дйа вийә р'ә'м,—
Шәхте да бәхте һесира.
Сәр хәмада зедәбун хәм,

Ыранын гə'виһа һесьра.
Сəр донгə җан г'опбун щинар
Ылада ник', дəрдə гьран,
Ани к'əфəн, ани чəнд дəр
Мəйт'е бəвə жь э'рдə һьлдан
У ч'ə'лкьрын нава мəг'бəр,
Щинара һ'əйф ль пə дани,
Келе кəвьри данин сəр —
Җəк нвьшта җи зəмани.
Пышкева дйа җи — П'əришан
Р'əбу п'йа — тышт к'этə бирə.
Əҗ чу пыш мала җан җеран,
Əрд вəда ль т'анга бирə,
Дəрхьст т'əвьнг у фьшəльх
У гьреда ль пышта хвə.
Жь нава бьруйе җейə сьх
Агьре к'ине дьп'əкийа.
Щинара кьр лава-дилəк,
Кə нава җе щəнг у қалə
Кəр'е җе бьбьн Ə'ли-бəг
У бьһельн мала халə,
У гот: „əҗ һəла т'фалə,
Ньзанə хер-шəр'е дьне,
Дьле мьн к'ур бьриндарə:
Жьна к'оти набə дйа чə,
Н'этə əз һьлнəдьм һ'əйфе,
Бьла нəбежə мьн дае!...“
У бь лəз дак'этə гели,

Чу пешийа дьжмыне дэвхун,
Р'әш ль сәри, дәүсә хели,
Хwә wәк кәвотка бе һелун....

Чәндьк чәнд р'ож* на быһöрин.
Кö әw дыма гöнде хале,—
Дьле wi пәдсьт'ьри,
Т'ьме ч'ә'ве wi ль р'йа де.
У wәхтәке, ниве шәве,
Чахе гöнд у ч'йа у бани
К'әтьбуна нава хәве,
Жер т'әк дьхөлхөли кани,
Wi те дәрхьст: һесьра гәрм
Ньдьти сәр сева сурәт.
Т'ьре дәрман, т'ьре мәлһ'әм
Ль бырна wi хәдәр к'әт,
Wi те дәрхьст, чь һ'ьзрәти
Әw пач'кьрын бь дьлован,
Т'әне жь леве де қöдрәти
Öса назькьн р'амусан.
Wi ч'ә'в вәкьр, дит П'әришан
Р'уныштийә, ль бәр сәри,
У кьр қар'ин: „Wәй, дае щан!“
Т'ьре р'он бу шәва тә'ри.
Хwә зәвт нәкьр у нәт'абәт
Хwә авитә п'еси́ра де,
Т'ьре данә дьле шәwат
Мал у һ'ал у мылк'е дыне.

То мист пестика ланила та
У' готә көр': „Фасал Т'аждин
Вайә, лавә, мыле мында
Жь готтә джмьн то се бэрин"
Wi нызанбу жь дәст эше
Сәр де к'әтийә худана сар,
Сәре хвә данн сәр п'еше —
Жер'а бә'лгне наз у к'ббар.
Һәма өса жи хәвр'а чу.
Р'ьһ'әт у де ль бәр бине,
Һ'әтани кө сьбә р'он бу
У р'анәбу нав ньвине.
Де җемиши wi нәдькър,
Кө быгота һ'ал у һ'әвал,
Чава дьжмьнр'а шәр' дькър,
Чь һ'алида гиһанднә мал.

* * *

Мерхаси, вәк канийа т'әзә,
Дәрте һ'әвас, дәрте зәлал,
Ч'йа у банийар'а дьбәзә,
Же вәдьхөн һьн ч'ук, һьн кал,
Те һәварийа р'әһе зьла,
Кьл дьдә бьруйе көлилка
У дьбә бәрбина дьла
У бәләда ль гедука.
Йане, ноли тәйре бази,
Нав әзмане сани, вәк т'ас,

Дьфьр'э һ'азар ааһа,
Дьчэ ода к'ордайа нас.
Бәре дьбә чаһа меван,
Хуа дьдә алие аһьла,
Дьбә досте калә заман,
Хьһалә хорт у шаһьла.
Ва. ә'мәлә П'әришане,
Кө нәдһат ль хуә мөкөр',
вь ә'шеб дәрк'әтә мәйдане,
Фьр'и гьһиштә гөһе көр'...
Wәхга кө һерс П'әришане
Ль ду хуә зу өндакьр из,
Дак'әтә гәлие Барзане,
Әскәр бь сәрәскәре инглиз
Дьк'ышийан, ноли мөлөхө,
Qәт'ыл р'етһн ә'рде к'өрда,
П'әришане дит wi чахи,
Кө һәма жь щәуе веда
К'омәк к'өрд we бь мерани
Ль бәр әскәр дьк'ьнә шәр'.
Әскәра сәр ванда дани
Зөлөм, хәзәб. Т'әк бь хәдәр
Жь гәлие к'ур дьһат зевин,
Т'ьре ль бәр фәрмана сәрт
Нахуәзә әу бьбә севин,
Чьдас жи ле п'ьр' нәбһн дәрд.
Әскәр диса һәй дьк'ыши,
Кө к'өрда зьнерва бьсон.

Нава ванда ниви'оньжи
Паралане ниглиз — Р'ентон —
Қомандаре „бәләбана“
Кө әскәр зедәкә һ'әмәт,
Ноли шыпука зәмана,
Нышкева ль ванр'а дәрк'әт.
Хут ви чахи П'әришане
Һәч'е қәйе хwә щиваркьр,
У we гьрт меша нишане,
Бае хәзәбе ван р'акьр:
Бу възина гөлле ә'йнат,
Чәнд әскәр шандә щә'ньме,
Жорда холбу зьнаре тә'т
Бь гөр'ин, сава мьрьне,
Т'ьре т'әқийа ч'йа ль к'аша,
Бьруске жорда кьр қьрч'ин,
Һ'әзар зьнар, wәк бәраша
Wәрандә сәр дьжмын бь к'ин.
Р'ентон тьрсийа, бәр хwә нәда,
Т'ьре һ'әзар у һ'әзар мер
Һатьнә һәварийа к'өрда,
Пышт ван стәндьнә ноли шер.
У гот: „Бьра ә'рәб у к'өрд
Һәв бькөжьн ве зәһәре,
Һәрдө жи бәр мә бьбьн көнд,—
Шәрқ бефә'мә ноли бәре“.
Хwә тәлә-тәл да бәр тәлда
Мәйдана шер' һишт у р'әви,

Чава нава мене сьхда
Бэр р'ауван дьр'авэ р'уви...
Кö эскэре Нури Сәһ'ид
Нав гелида р'ид һ'ишьр'и,
К'өрд чунэ сэр қәйя вәһ'ид.
Ль к'ö һәва дьсьишьри,
Дитьн, вәки т'әне жьнэк
Ль бэр зьнар дькэ нә'лин,
Ль р'эх веда т'ьжи фьшэк,
Хун дьк'ьшэ жь мьле бьрин —
Әв П'әришан бу, кö бь че
Ванр'а дәрк'әт чава бәрбанг,
Бь мерхаси жь we һәч'е
Дьжмын кьрә һ'але бәтр'әнг...
Хут we дәме ван П'әришан
Һьлдан анинэ Ә'ли-бәг
У ә'мәле we нав-нишан
Эла гәр'ийа чәләнг-чәләнг...
Жь we р'өже чәндьк-чәнд саз
Бьһöрин. Wi те дәрнәхьст,
Чава дйа wi бе мьлк' у мал
Әв мәзынкьр у фьр'а хьст.
Кö т'ьм шинбә вәре баве,
Де да сэр wi тәр'и-щани...
У бе сәбьр хут ве шәве
Гази дьке, чьйә мә'ни?...

ФӘСЛӘ II

Қәлбе гәврани қышри
 К'әва сьбе хвә да ч'на,
 Бәдәна ван т'уме дьр'и
 Дурва ноли қәрат'уна
 Феца вана хөмама гәвр
 Хәләқ-хәләқ у зә'ф сьх,
 Дора шьхте ч'на алияә—
 Әв хвәр'а кьрийә қорьх,
 Мәрвь т'ьре әзмане сут
 Вәлгәр'наияә ноли т'ас.
 Ч'нае бльнд сәри ле р'ут
 Бәр мәльсин, бун р'өсас
 У әв хөмам вәк шәмақийа
 Қәрқаш ль к'олосе к'өрда
 Оса қәшәнг алияә ч'ийа,
 Вәк шьтева дә'вәта.
 Хут ви вәхти бь ләз у к'әл
 Дө хорт һатнә п'әр'е гөнд
 Р'әх мала т'әк әв тәлә-тәл —
 Чун пыш қәлаха нәбльнд,
 Йәк жь вана Т'аждане шәнг,
 Ле е дьн нави Гөрган,
 Вәк ч'ийае хвә һәрдө қәшәнг,
 Бәжнева гәвдәп'әләван.
 Т'аждин п'әләк әрде һьлда,
 Қәста дәре мала хвә кьр,

Ноли тэйре ч'иас к'орда,
 Қуртийа у п'эл ль ши хэркыр.
 Бь we ши да де ө'шарат,
 Wәки әwә, ле нә кә хәлq.
 Әгәр дур'а де дәрнәк'әт
 һатна сери қәзийа у дәлк'.
 Ле бу ч'ыр'ин, дәри вәбу
 У жь нав сьвдәра тә'ри
 һатә дитьне қәрәт'у,
 Паше дәрк'әтә бәр дери,
 Кыра газн: „Тә ч'ара мьн!...
 Wәрә, лаwе, мьни чәләнг!...
 Wәрә ә'мр у сьт'ара мьн!...
 Wәрә, тәйре мьн бьмбарәк!...“
 Әw дәнге we wәк һ'ызрәта
 Дьле әвин ль бәрбанге,
 Гьһишт гәһе һәрдә хорта,
 Шөрәта хwә р'ет we т'анге.
 һәрдә бь ләз бәрбь we чун,
 Хwә авитнә п'есира де,
 Хәме гьран, кә wанр'абун,
 Хwә дур хьстьн, данә бәр бе.
 Де әw бьрнә һөндөр'е мал
 Wәк нубара дьле шәwат
 Жь wан пьрси һ'ал у һ'әwал,
 Паше готә кәр' нәт'әwат:
 — Мьн газн тә кыр, кәр'е мьн, Т'аждин
 Сале мьн дьчьн... Дьле мьн бьрин...

рыкырн: чър'я, ней фалэк,
... бахте кӧлӧк?..

...фьхьри: чьр'а, пьн ф...
...днийа әу бахте көләк?..
...д'дүте көкө уе

Тара пилуте к'оке ве дай'ма,
Тара пилуте к'оке ве дай'ма,
Тара пилуте к'оке ве дай'ма,
Тара пилуте к'оке ве дай'ма.

[illegible][illegible]

...Тадвирдийн мөх

Лафърдийа мако, Т'аждин, аз қорбан.
Забораи, доҳсе туйт пама...

...быһорин, дөһсө тыһт нэма...
...гузе бөд'мэл,

...мн, нолн гүзе беа'мэл,
...какьли зэ'ф

Зэрэ, какьли зэ'ф тэ'л.
Эв холка вала

Тинема. тәне!... Әв һолка вала
буға ноли мазала.

Бонд мьн буйэ ноли мээла.
Буйэ та'ли, тэнгаси,

Диндия һайә тәли, тәнгаси,
тәнейи те жь к'е бы

Мамы т'анейи те жы к'е быхвэзи
... т'ане пэ'ри нан?...

Т'эне г'олпэ ав, т'эне пэ'ри нан?...

К'е бе һәварие, бежа, лашо шан?...
... Зәдфькьрүм: гәло чь бу

ГЛАЖДИН. — Эз дыфькырым: гало чь буйэ
... мин эвдас р'абуйэ?...

Кō һерса дйа мьн эwqас р'абуйнэ?...
... "хэсэ р'адэ чэтында

Дьбэ кō нава н'але чэт'ында

We бэр тэнгасие қәт т'ə'мүл нэда?...

Тэ бир кьрїэ, шэк жана дыла,
... дьк'от дьра у мьла.

Нәҗари дақ'әт гыра у мьла,
Т... ..мә ошах у

Дэжмын шэвътанд мө оошах у мал,
нэгдсэн бөмбө дэвхвэ бэлд'а

К'эвшэн жь бомба дньват бэдн'ал,

Търе дожәйә у тө к'әти нав,

То дәрхыст т'ввынг жь нава кōлав.

Р'абэри мынкър у гот:— баве тэ

Пе ве бэр дыжмын э'фат шэр'кьрийэ,
Һэр шийа газийэ, шин у һəвар,
Wət'эн дьзерэ, wət'эн бьриндар.
Һэр'э у һ'ата қəйд у чидар
Ль мьле мəбэ, ч'ер', қамчи у қар
Сэр сəре мəбэ, вəнəгэр'э мал.
Ле нһа тə'не дйа мьнə дəлал
Эз кьрмə нишан у зэг'м дьжəне,
Т'ьре дьхwэзэ дьл мьн вəжəнə...

П'ЭРИШАН:— Көр'е мьн дəлал гəлəки һерсə—
Тə'не де бой көр' — шарна жи дəрсə...
Ле нə бой тə'на мьн гази тə кьр.
Тə нета дйа хwэ қəт р'аст фə'м нəкьр.
Нет əw нинə, wək к'отие мера
Бьһели, һэр'и жь мəйдана шэр'а
Нета мьн əwə, кə бьзəwьщи,
У паше һэр'э, тə к'ода дьчи...

Г'АЖДИН:— Чь зəwаш, wəхта һэр дəра шинə,
Дьжмын сэр мəда шьпуке тинə.
We чь бежнə мьн һəвал у һогьр:
Намуса Барзан мьн лап п'епəскьр?...
На, дае, һьлдə wi баре гьран —
Жь сэр мьле мьн, р'ожа хəм-дəрдан.
Кə сэр мəда һат э'длайн, хwəши,
Эз бэр тə һазьр, чawа дьхwэзи....

П'ЭРИШАН:— Шин дəсте мəйə, wək һəспе қəлə,
Тə кə р'у дае, дһа зəвт нəбə.
Ду шинер'а т'ьме шайи те

У ду э'wравне т'ьме сайи те.
 Чэрха мэ өсә ч'әп дьзвьр'ә,
 Кө қал у шәи мә вәнатәр'ә.
 Дәма қәмьийә, кө мере к'өрда
 Нәхвәш бьмьрә нава щие хвәда...
 Нәварийа нәбхер г'ьм сәр мәда те,
 Әрдә мәйи дәләл, нәли қөдрәте,
 Дьһ'әр'ьмә ль бьн п'ие дьжмын,
 Читед мера хирәт р'адьбын
 У бой азайе ә'мре хвә дьдын.
 Тоқе эт'има, қар'анийа мале,
 Шьли, тәнгаси, тә'лийа зәвалә
 Стөе жьна к'өрдә бәхтр'әш дьк'өтә,
 Ле т'ә'мул дьдә, дьл нап'әр'ьтә.
 Әw фьр'а дьхә зар'ед хвә дәләл,
 Кө бона мьскән бьбын пышт у мал,
 Кө хали нәбә wәре кал-бава,
 Же дәрән ә'фат-ләwанде шәва...

* * *

Гәләк сәһ'әта һ'өщәт бьһөрин,
 Гәләк бәр һәв дан де у Т'аждин,
 Ле бь ахьрие әw һатә сәр р'е.
 Бь тә'н у лава, бь диләке де.

* * *

Дһа П'әришана омьд
 Хвә гәләки әглә нәкьр,

Нава мале we...
Газн дё-се өхтибара кър
Әw шандына мала щинар.
Кё quiza wi нава Назе,
Шинман, сурата ноли нар
Көр'е wer'a зу быхwэзы.
Хут we р'оже бе дэф, зөр'на
We бука хwэ сйаркър, ани,
Гёне wър т'аська h'ьна
Дьгәр'андын ль бәр хани.
У шаһьла деми бь к'ән,
Дестда дара бук у ээ'ве,
Бьнд дькърьн әw һәрдем,
Дьгәр'андын we һындаве...
У Гёргане бьразэ'ва
Щарна қэста дькър қуртин,
Т'ьре бу гөр'ина ә'wра,
Сәр ч'йае гөнд һөвдө щвин.
Оса дькър, wәки дэ'ват
Бьбә wәк дэ'wате дыне,
Wәки мәръв нав көл, дәрда
Шабьн жь р'ьк'и мьрьне...
Ви тәһәри wi wә'де сәрт
Дө мьраз ль һөвдө шабун —
У зәwаща ль Ә'ли-бәг
Ль К'өрдстане бәла бу...
H'өвт р'ожа ль бал дйа өмьд.

[illegible]

Бэр дьжмн нав қал у шәһа,
'Де чәнд щара сәрда шәнд шаб,
Кө һәмләй Наза к'обар
У әв шайә бе һ'әд-һ'әсиб
Ль we жи вәбуһә баһар.
Ч'ә'ве уана ль р'һа шийә һ'әйр,
Әгәр ль wi һәбә мәшәл,
Была қасәке, ноли тәйр,
Сәр ч'ийар'а чьрқаскә бе мал...

* * *

We дәме дәст бә'әсвана
Бейсафи у к'ьрети
Хвәлийа к'өрдайә зәмана
Жь нәмәрдие дьшәшъти.
Кәвнәп'әрәстед бе шекьр
Дестда т'оп у танкед инглиз
Гөнд у бажар weран дькьр—
Һәр щийа дьһат бина дуйе мьз.
Т'ьре лашәкә ль бәсте,
Чарнькал ле бунә бәла,
Р'әф пәй р'әфа ль wi дәрте,
Сәр дьзвьр'ьн шәк қәрт'әла,
Хут wi чахи жь Барзани —
Мерхас у к'обарийа мьләт,
Хар'ьщи ль ч'һа у бани
Һәвари ль вана дак'әт:

Цьжмыи — белук ль пай белук
Р'ез кьрийа те бы қал у шэиґ
Дарбазбуиа ч'иа у гедук,
Кө бе зэвткэ зу Э'ли-бэг.

. . .

Эw дьчун фэсал у р'е гав, сәһ'әт
Ч'ьванә дьда нав қәйе бе сәмт,
Т'ьре т'әбийәте р'ьк'и мәр'ава
Бәндә чекьрийә. Ава селава
Хwәлийа жор шуштийә,
Быида зьнар у кәвьр һиштийә.
У сәр ван қәйа т'уме шилана,
Мәрьва т'ьре, к'әтьнә лана.
У бынәт'аре т'әне тәлпе ду
К'еркук кьрьбу ноли қәрәт'у,
Бой „Петролийума“ қәт'ле у бы фә'ш
Дани зер'е зәр we зәһәра р'әш.
П'әр'е К'еркуке бьр'ә дар т'әне,
Сьх сәкьнибун у сура чәне
Қалым у бльнд һәй дьреж дьбу,—
Бона бнәлийа хани у ә'ду.
Ль пыш we суре алайа әскәр,
Фэсал, тәлийа бу, wәк колана мәр.
Т'әзә һатьбу пыш Қәрәдаг'е,
Эw шандьбун, кө гөнде к'өрда,
Кө сәр т'әпә бу бәва, бе думда,

Лап Һерап Һыкын у жын зар'а,
 Һыр'кын, Һыкыжын, Һавеп Һын дара.
 У Һан эскара Һехоф, Һенсаф,
 Һохта Һын ч'йада Һольбибу тэ'в,
 Һолани дьза ажотиэ сар гонд,
 Һь т'он у танк, Һь хунмьже Һьрд.
 Т'эк бой Һе йаке, кэ Һьр дьман к'орд.
 Һьр йэк т'онэбу, Һэки нэһишта,
 Кэ шуре хуне жь калан дэрк'эта.
 Һэрда Һьгьрта зэнда зьнек'ар,
 У зэг'м Һьдужийа: „Бьсэкын, бэдк'ар!
 Нэ ахьр эв жи Һэк мэ мэрвьын!...
 Мале мэ дурьн, чьр'а эм вьрын?...
 Гэло к'ижан к'орд к'этийэ һ'эвша мэ
 У т'эр'ьбандийэ гел у р'эвша мэ?...
 Гэло эв к'орд бу мале мэ Һьр'кьр,
 Мэр'а шыжу һишт, хвэ фьро фьр'кьр?...
 Ща п'ак мезэкын ль хэзне Сити,
 Поле Һан хуна мада мэвьщин!...
 Бьсэкын, Һэһ'иш, чь к'эти р'ьк'е?...
 Р'ьк' мэрйа т'ьме дькэ тэльеке...“
 На... йэки өса т'онэбу Һьра
 У эскара ноли р'э'вьра
 Р'аһиштиэ п'але, ду Һан танке гьр
 У булдйозера кьрнэ гөр'э-гөр'.
 У э'мре гондийа Һэрда Һэтандьн,
 Мал Һеранкьрын, гонд т'эв Һеландьн,

И... ма р'астакә дуз,
... багзи ле мь'уз
... р'он двоу шыване гонд
жә ч'йе паз дажо, кө биһа берне,
... бина гонд бйә ware коид,
И... ма... на жи онях,
... намайә, текә ах у вах,
... зар'е жи, нә жи пирәде,
... к'әлөфә ль з'рде.
Жи... бәре пез вәгәр'андә ч'йе,
Бере... к'инне нав дьлда п'әвче,
... қарәбин у зу к'әтә р'е,
И... дыоте: һ'әйф дь бәр һ'әйфе...
... сәкьни п'әр'е К'еркуке,
Ль бәр ван дара, ноли п'әпуке—
Х жор н'ер'и ль шах у һәч'а,
И дани тәйре дыор'ә қолч'а,
Тәлдә ль т'уше, вәки ньшкева,
Р'ә... неч'ире дурва т'әг'минкә,
Зорә қаната хвә ыр кәжкикә
А кәс пәбинә, неч'ире һьлдә,
Иһкөле хвәйи туж ль орт'а дьлдә.
Жи... һьлда, кьрә хәрбоқә,
Қайша т'вьнге певакьр, шьданд,
Ле сәре дьне пышта хвә аланд,
П'еки хвә дани сәр гьле дарә
У зу һьлк'ышийа нава шахе we.

Марьва т'ьре вьр, нава һәве
Дьхвэзэ бәхте хвә вәгәр'ина,
Думька көшти зу пар'а бинә.
Вәхта ви дит щне сәмт у фәсал.
Бьн бәлге даре, вәк тәйре бәдһ'ал
Бәр ви вәдьбу алайа әскәр,
Нолани дә'ве бе ва у бәт'әр.
Ви варьс к'ьшанд, пер'а қәрәбин
Мәрвь нъзан бу ақьлә, йан дин,
Вәрсь ль хвә у даре аланд,
Қәрәбин мьле хвә ч'әпе шыданд,
Вәки сьст нәбә, жорда нәк'әвә
У ә'мәле ви бәр авек'әвә.
У вәхта запьт, йане жи әскәр
Вьра дьльвин бе хәм, бе к'әсәр,
Һәв ди, дьк'әтнә бәр нишана ви,
Ньшкева жь даре дьбу қьрч'ини.
Гөллә ледьк'әт, әв вьр дьбу мәйт',
Кәси нъзанбу, мьрын жь к'ө һат.
У ду виp'а к'е һат һәварие,
Мәйт'е ван жи р'ез бун ль ә'рде.
Мәрьва т'ьре щики бәтһни
Хәзәб дьбарә сәр we алайе,
Хәзәб дьбарә бона гөне we...
Иди вьр р'ез бун щәндәк ль сәр һәв,
Сәрһ'ынг т'опкьр запьте хвә т'әв,
У гот бьбиниьн, жь к'ө те хәзәб.

Әскәр дәв чу-һат, заньт зу льшин,
 Ыһат и гол-һөр'әшк, һәттин дәр'әшк
 Дәрк'әтнә дәр, чарыкала хуә,
 Нолани сәма, данә бәр гөлла,
 Гәне ль вьра шыка ван чу сәр
 Шахе тарет сәкын пешбәр
 Ван бе һәмде хуә әw дан бәр гөлла,
 Ле хорт жь даре һәй дьжәндә ван,
 Дьк'әтн заньт, дьк'әтн әскәр
 У ч'ә'вда дьман мьраз у к'әсәр.
 Сәрһ'ынг ыр т'ьре к'ома пешмәрға
 Пыш зьнара к'әтнә щерга...
 Дьбә кө сәдбьн, йане жи һ'әзар
 Дор ван гьртнә әw манә стөхар...
 Иди р'ез бьбуи һ'әйште мөйт' бәсте,
 Ле ви ньзанбу мьрын жь к'ө те...
 У ыр ньшкева сәр мьле ч'әпе
 К'ома пешмәгра-пешийа ван Т'аждин
 һатн һәварийа ви хорте шыван,
 У зор жәндьнә дьжмьне бәт'әр,
 Т'ьре бьрина көле дайә дәр.
 Әскәр ыр, ноли кәрне шыһ'ьти
 Ч'әк, щәбьрханә бәсте давитьн,
 Тьрс у хоф дьлда пашда вәк'ьшини,
 Р'әвин жь бәста шер'ә сыщьри
 Хуә авитьнә пыш сура кәвьри.
 Т'аждин шульки бәрбь we даре,

Ль к'о шьван к'этьбу т'э'бие
У кьрә газн, к'о былэзинә,
Пәйабә жере, дьжмын хайинә.
Ле шьван готе: „Иа мын бәталә...
Әз бьрин дарьм... мын пь т'о һ'алә.
Мын һ'әйфа гөндийа жь дьжмын һ'ада
Иди дөрд нәма нав дьле мында...“
У Т'аждин бь ләз вәк гәйре снмьр'.
Һьлк'ынийа даре, вәрьс хорт вәкьр.
Хорт да пьшта хвә у зу пәйакьр.
Хорт бьрнидарбу жь пил у лынгда.
Нә дькьр ахин, т'әне һерс дьлда...
Пешмәрга пе щав чарч'ә'в чекьрын,
Әв хорт данә сәр, жор вәр'екьрын,
Ч'әк у дәрмане, дьжмын һиштьбу,
Вана зу т'опкьр у хвәр'а бьры—
Бьрынә пьш ч'ийа, нава қәйе к'ур,
Ль к'о ч'әм бь һерс дькьр фур'ә-фур'.
Т'әне тәйр сәр ван пе баске мөзын
Ч'ьванә дьда у дькьр қуртин.
У пьш ван қәйа ль вәре тәйра
Т'ьре тәйрар'а к'өрд бунә бра,
Жере һиштьнә гөнд, вәре вәран,
Һелун данинә бын п'әр'е ә'зман...
У сәр ван қәйа һогьре Т'аждин
Дьбиньн к'ома әскәр-пешмәрга,
К'о сәкьнибун һолн пьльнга.

Әу шабырхана жь дьжмын станди
Т'аждин бал кәндад дани бәр wаһа.
Дә-се мер һылдан, шыване бадһ'ал.
Wан сәр чарч'ә'ве һылдан бь фәсал
Анин заг'әке... Заг'әкә хали,
Бриндар теда бь тә'л дыналин
У налина wан кәвьре заг'е,
Мәрва т'ьре, данә бәр даг'е.
У сәр кәвьра пе хуна wана
К'әсәр дьнвисә т'әриқа к'өрда.
Wан шыван ани щәм һ'әкиме кал,
Кө заг' жер'а буйә һьн ошаг', һьн мал,
Һьн нәхwәшхана бой бьриндара,
Һьн эт'имхана бьнә'рд бой зар'а,
Т'аждин wьра һишт шыване мерхас
К'әсәрәк р'аһишт, жь заг'е дәрк'әт ләз
У бәре хwә да һәвразе пешбәр,
Кө пешийа дьжмын диса текә шәр'.

Дьк'ыни,
 Дьк'ыни
 Лашкар һар али,
 Гәрни
 Шәрқи
 Дьһат жь гәли-
 Бь инк',
 Бь к'ни
 Хун ль дьмаг'а,
 Бь т'оп,
 Бь танк
 Дьк'ышин заг'а.
 Дьһатын бә'әс
 Хунмьж у дәхәс,
 Кө мьләте к'өрд
 Бькьн wәкә көнд,
 Уи бькьн бындәст.—
 Лаш ль ә'рде мәст.
 Фр'ында
 Жорда
 Дьр'әшанд напалм,
 Нав ду
 У агьр
 Мәрье ам у т'ам.
 Зәви
 Бу к'ози,

Гөнд бу кавьл,
Даг' дькьры,
Дарда дькьры
Жы, зар' у аһьл,
Ч'эм
Бь хэм
Дькьр хөшин,
Ә'рд —
Бь дәрл.
Һәр щийа шин у шин....
Жорда
Ноли әждәһа
Дө хорте тәлийан
Һатын жер,
Wэк шер —
Т'аждин у Гөрган.
Wан бьһист
Бәр р'е
Гьрие зар'е бәр қәйа дө шах.
Мәйт'е де
Ль ә'рде,
Ле ви дькьр: „ах у wах...
Р'абә,
Р'анәзе!...
Гөре бен, дьтьрсьм, дайке!..“
Qәр'ьми бу
Хуна ал
Ль ә'рде у ль сәр щенке.

Ль wi хышти
Де кошти...
Гәло әw зынаре ль бал
We быкарьбын
Wi хwэйкы
Жер'а быбын сы'ар у март'ал...
Бь дьлбырин,
Бь к'ин
Һәрдә хорг -- Т'аждин у Гөргән
Дач'ьвин
Бәр қәйе
У г'ьфал жь ә'рде һьлдан.
Һьлдан
Wәк т'ьбәрк',
Wәк ч'ьвика бе зар у бе wa.
Кө кәр'кы,
Хwэйкы
Бь тин у гәрмийа дьле хwә...
Ньшкева
Желва
Бу гөр'ин у қырч'ин:
Дө танк
Бь әскәр
Сәр ванда бь гәф дьк'ьшин.
Т'ьре ә'wr
Жь ә'зман
Дак'әтә гәлие зә'фи тәнг,
Бь оөр'ә

Дыхерэ
Вадьч'ыр'э бадана батр'анг.
Ван әw көр'
Ширәткыр
У' готыне: „Быр'әвә һесуйе!...“
Ле бы хwә,
Wәк пьльнг,
Гәлийан бәр зьнаре қәйе.
Сaw,
Р'ышаф
К'әтьбу гәли у зьнар,
Әзман ләрзы,
Тә'в тәвзы
Жь дәст бехофийа һәйар.
Кә хорта
Сәмт һылда
У танк һатына к'еләке,
Wәк гөлла
Әw фьр'йан
Көштын әскәре хәфьке,
Мәрыв,
Пола
Һәвр'а зор к'әтнә һ'өщәте.
Чька к'е
We щәнге
Иишандә гәйаха қөдрәте....
К'әт т'опчи,

Ажогчи
Е һәрдө әждәһе пола,
Пешмәрға
Бь т'ывынга
Әскәр че данә бәр гөлла.
Ле паше
Мере че
Зу к'әтнә һөндөр'е танка,
Бәре т'она
Гөһастыи
Мьрын р'әшандын ван т'анга.
Дө мәри
Жь зьри
Пешийа пенсәд нәмәрди
Дькьрын шәр'
Бь дьл-щәгәр
Сәр ванда данин бедади....

* * *

Пешийа дьжмын бьбун пола
Т'әне дө к'өрд, дө барзани,
Ль әскәр бьр'ибун моләт,
Шәр' дькьрын бь мерани.
Wәк гиһае бәр к'еләндие
Читед дьжмын дьньхьлин,
Ле жь танка һэй дәнг дьһат:
— Лехә Гөрган... лехә Т'аждин!...

Һьлдә һ'әйфа җе дһа көшти,
Һ'әйфа һесьре җе зар'е,
Кө ма эт'им, бе җар, сьт'ар
У бәр зьнер тә'л дьзарә.
Һ'әйфа де у жьн у кала,
Һ'әйфа к'әда, кө бу к'ози,
Һ'әйфа гөнде буи к'әләфә
У намуса қизед кәзи,
Һ'әйфа хуна бөҗа р'ьжийа,
Һ'әйфа җәт'әне хҗә әсмәр,
Бьла дьжмьн бьньк'ьсә,
Ч'әҗда бьминә әв сәфәр.
Дһа бь щә'д, дһа бь инк'
Орт'а гәлие Ә'ли-бәг
Зор бу җьзин, қьрч'ин, гьрмин,
Т'ьре т'әқнайә тәндурәк
Т'оз у думан, кәҗр, зьнар
Сәр дьжмьнда жор дьбарьн.
Ниве әскәран п'ьр'е
Иди көшти, бьриндарьн.
Ле һәрдө к'өрд пешийа җана
Бунә җәк кәла кәҗри.
Дьжәндьне бь һерс у ләз —
Сьт'ар дьжмьн һатә бьр'ин.
Чөнд сәһ'әта нав җе доже
Гөрган, Т'аждин бәр хҗә дьдан,
Ле ньшкеҗа жь һәрдө танка
Һатә бьр'ин дәнге гәлла.

Хылаз быбун ль ван гөллә,
Дәстда мабун т'әк сорани
Ван нызанбу, кө жь һесуйе
Ген пешмәргә у һәвари
У дьхвәстын дәқа наһыи
Не сорание бь дьл у щәгәр
Қөрфе текнә дьле дьжмыи
Диса ль ви текнә багәр.
Кө әскәра әв һ'әвал дит,
Әван бь тьрс у тәлә-тәл
Бәрбь танка дышулькьн,
Жь бәр р'йа, кө быбу мәзәл.
Вәхта незики танка бун,
Же дәрк'әтын һәрдө ә'фат.
Т'ьре лей, т'офан р'абу
Сәр дьжмында жорда гөр' һат.,
Р'аһиштын әскәре пешие,
Кө зу тәлйан ль бәр тәлдә
Чәндәк көштын пе сөрание
Автомат дәсте ван һылдан,
Гөллә р'әшандын дьжмына.
Йәк жь р'асте, е дьн ч'әпе —
Иди дьһат бьһистыне
Дәнге пешмәргә сәр т'әне,
Вәхта гөлла т'әпа дьжмын
Р'әх кәвьр т'әқийа бе нәдәр
У ә'гите Ә'ли-бәге
Бьриндар бун зә'ф бь хәдәр.

Сахи, бра! Г'аждин п'ерси
У дит н'ахат д'анг жь Г'орган.
Д'асте х'вэ да с'эр п'ышта ви
У д'асте ви х'унеда ман.
Г'ьре дузан д'асте ви к'эт,
Щане виp'а чуи т'эв'зи.
Ль м'и, бра, корб'и, бра!...
Ви нышкева к'рэ гази.
Хуна г'эвэз с'инг д'ьк'ьши
У б'эр ч'э'ва р'эшбу э'зман.
Эз жи д'ьч'и,— э'в ф'ьк'ьри,—
Н'ат'иэ р'ожа ах'ьр з'эман...
К'эс н'эзанэ ч'ьқас д'эқэ
Э'в х'вэва чу... Ви ч'э'в в'эк'ьр,
Дит: д'о зап'ьт с'эр виp'ан'ьн,
Й'эки қ'өр'э н'ерс ч'ер' д'ьк'ьр.
Ви қ'э'вага п'аш'ьн т'опк'ьр,
Автомат жь р'эх х'вэ н'ьлда,
Б'ь инк' г'өллэ ль ван р'эшанд,
Э'в н'ьх'ьлин ль р'эх вида.
Ле жь д'эст ч'ика б'ьр'ише
Д'ьн'иэ д'ора ви з'ьв'ьн.
Э'в н'эп'ьш к'эт бе д'анг у н'ьс,
Диса б'эр ви ш'эва т'э'ри.
Ч'э'вэ г'ьрти, г'өһэ н'ьш'ьар
Ви б'ьн'ист, к'ө жь ч'и'а у баиш
К'өрда с'эр эск'арда г'ьрт'ьн
У д'ьгот'ьн: „Н'ат Барзани!...“

Дьхваст р'абуйа у быгота,
Кõ бежнә де: хәма мәкә.
Wi че бәр дьжмын тәйахда,
Шире хвә ль wi һ'әлалкә.
Ле wi т'әк һ'ызыккәк р'аһишт,
Хуңе бәрбаткыр wi җәфәс,
К'õхйа, к'õхйа — бефәйдә бу,
Әw хвәр'а бър мырна дәхәс.
Әз нызаньм ль бьн тә'ве.
Сәре ч'йас, кõ к'әwгьри,
Йане бәр бьруска шәве,
Обе к'õрдайә сәҗьр'и,
Наза һ'әмлә текә ынт'ин
Ль пыш п'әрде зар'е бинә,
Кõ ware мер бьминә шин,
Мьзгине эла һьлинә.
Әз нызаньм: әw кõр'бә,
Йане җизәкә гõлизәр,
Агьре дьла зә'ф гõр'бә,
Кәзи зер'е кõртке мәхмәр.
Ле баwарьм, wәки җизбә,
Гõлизәрбә, йане Ә'йшан
Әwe õса зор у чебә,
Кõ we бежнәда: П'әришан...
Әгәр кõр'бә — ль де гõман,
Ль сәр синге ч'йәе хәмгин,
Бой азайа к'õрд, К'õрдстан
We ә'сәйи бьбә Т'аждин....

ГӨРГАНЕ ЗИНДАН

Ль ведәре, к'ө Ч'ивое әвсәнә,
Бәлу дыкыр фәне жьна халә хвә,
К'ө хөльқи ч'ир'ока сәйра дьне,
Соре ч'ә'вшин бу баисе мьрьне,
Мирзә Мә'муд гәр'ийа дьне бь щөлә'т,
Алт'кыр дөве Сор у Сьпи мьхәнәт,
Бу қәсасе сәре дөве Щанполат,
К'ө Қәрәмане Қант'ьр'и амын
Һ'әвт бәрәше аша давитә дьжмын
Қиза Р'остәм чьл п'әләwane баве хвә,
Алт'кыр ани, нәваләда гьреда.
Севәсельнг жорда кьрә фьртонә,
Мирзә Мә'муд дит, дәргистийа ви т'өнә.
Бәдәwa че — әве Гөла Гөлбарин
Ль һ'әму мера кьрьбу ә'йнат у к'ин
У к'е дьһат бәр к'оч'ка we к'ар у бар,
We дыкыр кәвр у ә'рдеда дыкыр хар.
Ль ведәре, ль к'ө Шехе мурийа
Хвә һ'әсаб дыкыр софие жь софийа,
Кө мури у к'езькед бе зьман

Нәк'эвын бын п'ийа у әw һылда гөне wan,
Зәнгә тини у тәреда сәде хwә,
Ле бь хwә жи wi гоште мәрийа дьхwәр.
Әт'әме Тәйр бь батыни дьгәр'ийа,
Херәтханә вакыр ль сәре һ'әвт р'йа.
Щара пенъи п'ыник ль п'адше бу қәwаз —
Ани к'ока әwan мышкед анизаз.
К'ө қиза к'өрд си нәһ қизед нав, нәдәр
Т'әми дане һәде п'адше беяә дәр,
Чьл һ'әрави ль заг'еда хапандьн,
К'ьнщ у ч'әк у һәспе wана же стандьн.
К'ө һ'әвт к'осә гәр'ийан р'йа Һ'әмәдане
Пол дәрхьстьн бәр пышта П'әришане.
Кө Т'әшқәлә һылда дәфа һәwаре,
Запыт хапанд, дәф авит у һат мале.
Тәйре Симьр' ль нава ч'йәе к'өрда
Бу һогьре мере че у wan мәрда.
Шаһ Исмайл жь баве хайин баваркыр,
Ә'рәба Зәнг әw жь мьрьне хьлазкыр.
А, ль wьра сәре ода п'ьзыни,
Бәр бәг'ира, кө нав дуда һьнгьви,
Қале зәман т'ьзбие хwә гьр дьк'ьшанд
Әв ч'ир'ок һ'ьнарт, нава к'өрдада гәр'анд.

ФӘСЛА ИӘҚЕ

Ль соқадәкә Щьзире,
К'ө шин дькьн ль бәр бире

Таре гузо, даре чама,
Нарека балланта дьма.
Ть р'эх сура дора бажар,
Ко жорда те, буйә һәсар,—
Һәсе тьбә к'әнаре ч'ем
У пыш вева бәстәкә дем,
Кө те хане пыш каistine
Мәзәле Мәме у Зине,
Мала ве бу, дәри ле хар—
Аншах ве, көр' быбу сьт'ар.
Пире мала Хатуна шәнг
Дьхәбьти, дьһат дәрәнг.
Ле көр'е ве, нави Гөрган,
Навмьлфьрә, бәжнә тәлийан,
Дьхәбьти щәм налбәнда
У вәхта чакуч' һьлдьда,
Бь бае хвә дьбьрә жор,
Жорда дани һ'әсьне сор,
Һ'әдадханә, пер'а синдан
Жь зәрие һәвр'а дьһ'әжнйан.
Дьбәжьн, кө вәхта әв бу,
Мала вапа р'эх Дьңле бу,
Пирька әв веда шуштын
У қәвата ви ч'әме гөр'
К'әтә пава тамаре көр'.
Һәр шийа ньч'е шәһәр
Пава баг'че дьреж у бәр
Диwana һ'адшейә гьран,

Г'ошар хоста у п'эләван,
Жын у қиз у хортед тәлийан
Г'оп дыбун, кө wә'де хwә
Р'ынд дәрбазкын нава баг'а.
Тәнгбеж дык'әтнә һ'ошәте,
Кө нишандын мә'рифәте,
П'эләвана дыгьрт гөлаш,
Дьһат дәнге былура хwәш,
Сәр көч'ык бьрынщ дык'әлийа
У хwәш дьһат бина қәлие,
К'е we р'оже хостатийа хwә
Дһа к'әмал, р'ынд нишанда,
П'адше әw ыр хәлат дыкьр
У сәрда жи ә'мр дыкьр,
Wәкп һыч'әкп диwane
Ль сәр сьвра п'адше р'уне.
Щарке хоста һылда синдан
Чәнд хөрщ к'омьр, пер'а п'ьфдан,
Да сәр пышта хорте Гөрган
У әw чунә нава баг'чә,
Кө дәрбазкын ыр инийа хwә.
Һ'әдадханә wi ыр вәкьр,
Бь дәнге зиз wi газикьр:
— К'е дыкарә қөрсе һ'әсын,
Кө қаси кодәкә мәзын,
Һ'әвт дәрбар'а бьп'әлехә?
Өса тәньк, wәк т'әнокә?...
П'эләwane навмьлфьрә

Һыңа чакуч' бь бие хвә
Ть һ'әсыи хьст һ'әвт дәрбе зор.
Нәп'әльхи әв қөрса сор.
Ту шир'а е стөкөр қалым
Ч'ың ле тәж, бәнии зәлым
Тәләлис диwana п'адше,
Һыльбьр'и жор чакуч'е че,
Сар һав лехьст һ'әвт дәрбе зор.
Нәп'әльхи әв қөр'са сор.
Ту шир р'езбун чыл п'әләван,
Ле тыштәк дәрнәк'әт жь ван.
Вьра һосте дәйн да Гөрган,
Ви чакуч' вьр р'янд һылқошанд,
Бь бае хвә ль қөрс давшанд.
Оса лехьст, кө әрд һ'әжийа,
Гөрзә пьриск чарнык р'эжийа,
Қөрсә һ'әсыи р'аст п'әльхи,
Вәк т'әнока қөт'ийа дьхьн.
П'адша, вәзир, қази, ләлә
Жь дәрба ви манә мәт'әл.
Ван әщеба ва т'ө щара
Нәдильбун нава дәвра.
Һерса п'адше зә'ф р'адьбу,
Кө щьмаәт Гөрган шадьбу,
Тьре тәркәк һ'ыше ви к'әт,
Кө п'әләване шийә нав-дәнг
Йәк вәкә Гөрган дәрнәк'әт.
Ви бь дьләки көл у кован

Үнн боста, ии Горган,
 Гурган сьвире ии дана ван.
 Гурган у нан бэр р'асткьрын
 У әв ыря хатт кьрын.
 Хут ыс дөме қиза п'адше,
 Кө бу шә'да ыс т'әмаше,
 Сэр Гөргане че бу бәиги.
 У ык һина чарда шәви
 Бэр Горганр'а нөрм хыгыри,
 Наше зур бу, хорт нһер'и,
 Ч'ә'ве ван ч'ә'ве һәвдө к'әт,
 Тьре дө стәйр ә'зман век'әт.
 Үе те дәрхьст, кө һ'өба ыс
 К'әтә дьле ыи хорте че...
 Бь дәнге бльнд готә п'адше:
 — Ч'ә'ве тә р'оньк, п'адша щан...
 Тә зедә дьбын п'әләван.
 Әв хорт ль сэр һ'әмуйар'анә,
 Үи бәрнәдә жь дәсте хвә.
 П'адше авьр'әк да қизе,
 Ле дит: р'астә әв гьлие ыс —
 Ақьлә қиза ыи Дилбәр,
 Нә кө ноли ыәзире к'әр...
 Үе иди жь к'ижан щийа
 Дәстхә п'әләванәки ыа.
 Кө наве ыи ль дьнехә...
 П'адшатиһа ыи р'умәтехә.

У әу кәһми бәр һәмунә
Жь прода, дамо, Гьрган,
Цыхвәзи бьби п'әтәман?
Гьрган бәр ви һәмунә та
А тот бьра сәт ба п'әтәна
Әм һәмунә қуле тәна
Мәдәт е тә әм теданә...
Әм п'әтәна нә дьле мьнә...
Нькарым өв дьле кәл
К'әфкым бе шохәл әмәл.
Кә ба дькым чакуч'е хвә,
Гьре дьдъм бе сущә хвә,
Гьре гәрма к'ура агьр
Дьбьм мала щотк'ара п'ьр'.
Н'әта нәчъм һ'әдадхане
У бин нәкым ду духане,
Пола к'уредә сор нәкым,
Гисне щота әз зоп нәкым,
Гөнди нәбежә: р'азимә,
Нан бәр мьнда начә харе...
Әз нав шохәлда р'успимә...
Ле р'өже огьрме гьран —
Дьжмын бькым фьзьлдуман.
Дьне сәр ван текым қир у сир,—
Тө к'ер — әз жи бәр тә пәшир.
Әм гьли п'адше хвәш пәһат,
Ле ви ль вьр нәкьр мәдәт,
Т'әне да ви авьр'е тә'л,

Нэххэст шайе быкэ батал,
Готе: - Гёне та стуйе табэ,
Бэр гыне п'адше р'анэба...
П'адша гот:— ч'арэ набэл...
Ве щаре мьн бахшандэ тэ,
Щара дыне эзе дыне
Сэр сөре тэ текьм дожэ!
Көрме һастуйе тэ быкожэ!...
Нна диса һэр'нэ шице хвэ...
Н'эта инийа дьн, ван чаха...
Һоста, Гөрган жь ши р'абун,
Бэрбь синдане хвэ сар чун.
Р'ева Дилбэр нава: қиза,
Кө ша дьбун у дьк'энийан.
Дэрк'эт һатэ т'анга Гөрган,
Т'ьре мэлһ'эм дьле we дан
У дьзикава, зэ'ф фэсал
Дэрхьст гөстилка қаш ле лал
Да Гөрган у готэ хорт:
— Гөһ быдэ мьн, ло һосте шот!...
Н'өба тэ дьле мьн сот.
Тө һьлдэ ве п'ешк'еша мьн,
Wэк ниш'ана дьле амын
Бой wi мери, к'е фьртоно
Иро р'акьр нава баг'чэ.
Дэст сэр дәсте wir'a т'өнэ.
Сьбе ль нава баг'че мә,
Бьзанбэ, эз һивийа тэмэ.

Пашда зьвьр'и, зу мәшийа,
К'этә нава к'ома щарийа.
Һоста к'этә нав мьтала.
Дьбә бе сәре хорт бәла?
У готә ви:— Хорто, фәсал...
Нәк'әва ч'әнге п'адие дәщал.
У ви һьлда синдан, п'ьфдан
Дани сәр пышта Гөрган,
Һатын сәр р'йа көртә бәр
У дак'әтын нава шәһәр.
Гөрган р'анәза җе шәве,
Бәнгзе Дилбәре җәк р'ое,
Әҗ к'елма җе, бәжна тәлийан,
Дьране җе, ноли мьрщан,
Гөлие җе р'әш, шебьске че
Ль бәр ч'ә'ве ви бун т'ьме.
Сьбәтьре, җәхта һоста
Һ'әсьне сор кьр нав к'әлпәтан
Әҗ ани, дани сәр синдан,
Гөрган чакуч' лехьст һ'әҗас,
Чекьр гисьн у щоте хас,
Паше шахе чәнд ә'рәба,
Сөр'ин р'асткьр бь чәнд дәрба,
К'ьнще п'ала жь хҗә эхьст,
К'ьлит дәре к'урхане хьст,
К'олоз гьреда зә'ф шөрәт.
Хҗәкьр к'ьнще, кө стәнд хәлат.
Чахе кө р'о чу аҗа

О'рд к'этə нaвa хöнaвa,
Бəрбь бaг'чe п'aдшe лəзaнд.
Wəхтa əw һaтə нaв бaг'чə,
Дит, кö хaлийə һəр гoшə,
Wi хwə тəлaнд ль бəр дaрe,
Дит: бу шьнгинa Дилбəрe,
Һaт, лəзaнд, хwə зəвтнəкьр,
Хwə aвитə һ'əмeзa кöр':
У дö дьлe һəв һ'əбaнди
Бь зoрe сəмт жь бəхт стəнди,
Нaвa бəдəнa т'əбийəтe
Һəвр'a к'əтьн мьслə'тe.
We р'ожeдa һəр эвaрa,
Wəхтa кö р'o дьчу aвa
Гöргaн дьһaтə щəм дaрe,
Дьсəкьни һивийa йaрe,
Дьк'əтнə нaв һ'öбa нaзьк,
Һ'əтa кö дик дькьр гaзи...
Р'окe хəw ль п'aдшe qöсийa
Əw нaв бaг'чəдa дьгəр'ийa,
Wi дит: wа we нивe шəвe
Qизa wi we чaршəвə лe,
Т'ьрe мəлəкə дьфьр'ə —
Гöргaнр'a т'əнe дьгəр'ə....
Һьндьк мa əw хaвa һəр'ə.
К'öмр'əшиe əw дьфəтьсaнд...
Т'ьрe wьрa р'öһ'e wi стəнд...
Сьбe мирe чь бeжнə wi?...

Бешамуса Дилбәра ви...
Жь нава мира, нава шьндийа
We саване гоһе гонда
Жь бешамийа хвә һа һ'әбанд?...
Ви а баров сәре ләзанд
Бә һере тәһи ль қәвази хьр,
Хәһәм а п'әләһан р'акьр,
Кө а Горган бырын, биһи,
Дәст у лыга қәйда хиһи,
Бәһеһна быһе зиндане,
Бәһиһә ыр та щандане...
П'әләһана гьргыи Горган,
Дәст у п'ие ви гьредан,
Кыһандыи бәр дәрге һ'әсыи —
Авитһә зиндана мәзыи.
Дилбәр к'әтә нава хәма,
Кө һ'әзкьриһе we ыр дьма...
Хөре we бун һесьр, гьри
У әв т'ьме дьфькьри.
Чь халһе ль сәре хвәкә,
Кө Гөргане хвә хьлазкә?
Щарикә вейә щаһьл
Шә'рәзәбу у зә'ф ақьл.
Wәхта we дит, хатуна we,
К'әтйә нава хәм у шһне,
Әw һедика һат һәрәме
У готә we, кө чь бькә,
Гөрган жь һ'әбсе хьлазкә.

We чэнд хөламе дэст у п'е
Анинэ щэм хатуна че,
У бэр вана we зер' р'окър,
Т'эми дане у қьраркър,
Wэки жь к'оч'ка Дилбэре
Н'этани быне зиндане
Нэқэбэке р'аст дэрбазкыи —
Wi шөхөли эглэ нэкын,
Вана һьлда к'өлынг у мэр'
Нэқэб к'олан, нэқэба бэр,
Р'о кьрнэ шэв, шэв кьрнэ р'о
У р'ожэке дэма, нивро
Хwэ зинданер'а гиһандын —
Щаб сэр хатунеда шандын,
Кө ван э'мре we қэдандын.
Дилбэре эw хэлат кьрын,
Бэрбь мале вэр'екьрын.
Һьлда ч'ьра ноли шэмдан
Нэқэбер'а һатэ щэм Гөрган,
Дэст, п'е вэкър жь wэрьса
У йаре хwэ т'ер р'амуса.
We р'ожеда Дилбэра щан
Һэр р'о Гөрган дьбу меван.
Н'этани бэрбанга събе
Дьк'этиэ шайа мөһ'бэте.

Ч'әме Фәрате зә'ф к'урә,
 Гөр' жорда те, фур'ә-фур'ә,
 Мәрв т'ьре әви динә,
 Дьләзиннә, дьләзиннә....
 Т'әне, вәхта дьчә дәште,
 Р'әһ'әт биһна хвә дьстинә.
 П'адшаки вәлате дьһ
 Р'әх ч'әм пыш т'опькәки
 Т'опкьр ордийа хвә мәзьһ,
 һатә сәр п'адше Щьзире,
 Кө һи текә быдәсте хвә —
 Быстинә хәрщ-хәр'әще хвә,
 Сура Щьзире һьлшинә,
 Урт', ощаха бьрәлиһә.
 Һи бьжартыһ чәнд п'әләһан
 У вьра се к'ер данә һан,
 һәр се жи мина һәвдө,
 Чапа һан йәк, чагуйе һан йәк
 Дәстуйе һанайә р'әшбәләк.
 Гот:— Бьбьһ щәм п'адша Мәләк,
 Бьра те дәрхә жь һан к'ижаһ
 Һа п'адшейә, к'ижаһ жь һан,
 Һа вәзирә, к'ижаһ — қазһ
 Әгәр дьле һи ләрьзи
 Те дәрнәхьст, бе п'адше мә
 Жь һа дьхвәзә шәр'е мәзьһ,

Бъра жь мѧ нѧкън газьн....
Зуда дьнеда э'йанѧ,
К'ѧ кѧ шѧр' хвѧст, мѧ'ни нѧнѧ....
П'ѧлѧwana нълдан ѧв к'ѧр
Бѧрбь Щьзирѧ чун бѧржер.
У бѧр дѧрге к'ѧч'ка Мѧлѧк
ѧw сѧкънин, нълдан хѧлѧқ
У дѧргѧдан = р'ѧқ у р'ѧқ...
Дѧргѧwana дѧрни вѧкьр,
Е мѧзын нѧрса хвѧ р'акьр:
нѧрчар п'ѧлѧwana гѧтнѧ,
Кѧ нѧр'ьн н'ьзура п'адше,
Шѧрте п'адше аниѧ wан,
Иан we бьбѧ шѧр'ѧ гьран.
Wѧхта ѧw чунѧ диwane,
Т'ѧмѧнѧ дан ль бѧр п'адше,
Пашѧ гѧтън:— п'адше мѧ
Wѧ гѧлѧки сылав дькѧ.
нълдѧ ѧван се к'ѧрѧ нѧн,
Те дѧрхьн: чька к'ижан
Иѧ п'адшейѧ, ле к'ижан wан
Иѧ wѧзирѧ,— к'ижан — qази?
ѧгѧр тѧ р'ѧстие дьхwѧзи:
ѧм нѧ дьзын, нѧ мьхѧнѧт,
Пѧнщ р'ѧжѧ тѧр'ѧ молѧт.
ѧгѧр тѧ wьр те дѧрнѧхьст,
Жь мѧ иди нѧкън газьн,
We бьбѧ шѧр'ѧки мѧзын.

Наше дуса т'амәнәдан
У зу пар'а әw вәгәр'ийан...
Мәтәк павә хәм у һерсе
Дьфькьри сәр we пьрсе.
Хәw иди нәк'әтә ч'ә'ва,
Әw бу ноли зар'а саwа...
Wi ә'мр кьр сәр т'әлалә,
Бьгәр'ьн сук у мьһ'әлә,
К'е we сере те дәрхинә,
We қиза п'адше бьстинә.
Wан һьлда дәфа һәwарә,
Гәр'ийан соқақ у базара,
Дькьр гази қәwле п'адше...
Һатнә к'оч'ке гәләк мәри
Мир у аг'а, хортед зәрин,
Ле кәсәки сәрәдәри
Же дәрнәхьст — шөхөл wа ма.
П'адше гот: — бьһер'ьн к'и ма?
Wьра қиза wийә Дилбәр,
Ноли р'ое пур у нәдәр
Готе: — Баво, тә дьзани,
Тәк ма Гөргәне Зиндани.
П'адше гот: — зу бьләзиньн
Wi Гөргәни мыр'а биньн.
Кө Гөргәни аниң бәр Мәләк,
Тьре дәрда һатә ә'сабәк.
П'адше қәwле п'адше дың
Бь фәи ль бәр wi р'окьрын.

Се к'ер ль сэр т'эхтə һьлда
У һедика əw дан Гөрган.
Паше қəwле хwə жер'а гот,
Эгэр wи жь қəде хьлазкə.
We қиза хwə зу бьдə хорт.
Гөрган ль к'ера ньһер'и.
Сэр we сөр'е к'ур фькьри,
Гот зу бькьн агьр дадьн,
Иə ахьр əзи һ'əдадьм.
К'ера бавежнə нав агьр,
Иа кə бу wəк мьхе жəнггьр,
- Əw йа қази, ле йа wазир,
Wa кə wьра хwə дит т'ьвдир,
We ниви бе гəһастьне.
Ле к'ера п'адше — əwa дьне —
Һьнəки бе гəһастьне.
Wəхта сафибу əw пьрс,
П'адша Мəлəк иди бе тьрс,
Фəнəгəри, ноли р'увийа
Э'мр кьрə сэр қəwаза,
Wəки Гөрган пар'а бьбьн,
Wи зинданеда бьһельн,
Бьһер'ьн чька р'астə
Чь кə wи гот, йане қəстə.
Сьбəтьре агьр дадан,
Оса кьрьн, чава Гөрган
Бəри weйа т'əми да wан.
У һəрсə к'ер бь шаба wан

Шандына сэр п'адше дэңгал.
П'адша дит әw шаба к'әмал,
Гот:— П'ак һун қөрбана шибь
К'е әп сера те дәрхьстын,
Ле һәла һе қат дағанак
Дәрбаз һәбуһа жь п'адша Мәләк.
Һане быьы һәрсе һәспә
У те дәрхьн, к'ижан жь вана
Мака вана, к'ижан щә'ну,
Ле йа дьн жи щә'нуһа we.
Һәр'ьн, wәр'а һ'әвт р'ож моләт,
П'адше wa, кө те дәрнәхьст,
Әм нахьн жь wi т'ө мьнәт.
Бьра жь мә нәкә газьн,
Шәр'е мәзын же дьхwәзын.
Қасьд зу пар'а вәгәр'ийан
Данә Мәләк әw шаба һан.
П'адше дит, wәки һәрсе һәсп
Р'әнгәкенә, бәжнәкенә,
Һәрсек жи һәспьнә ченә.
Дел у бьжуйе wан шәкьри.
Ле к'ижан щә'ну у к'ижан мак?...
К'е we шаба we бьдә п'ак?...
Хәw иди нәк'әтә ч'ә'ва,
Әw бу ноли зар'а sawa...
Wi ә'мьр кьр сәр т'әлала,
Бьгәр'ьн сук у мьһ'әла,
К'е we сере те дәрхьнә,

Уе қиза п'адше бьстина,
Уан йалта тафа һауара
Гарһан соцақ у базара,
Қәуле п'адше цыкыр газы.
Һадна к'өч'ке талак мәри,
Мир у аг'а, хортед тарин,
Ле кәсәки сарәдәри
Же тарнәхьст, шөхөл ва ма.
П'адше гот: — быһер'ыи к'и ма?
Уьра қиза вийә Дилбәр,
Ноли р'ое нур у нәдәр
Гот: — Баво, тө дьзани,
Тәк ма Гөргане Зинадни,
П'адше гот:— Зу быләзиньн,
Уи хорти мыр'а биньн....
Уәхта Гөрган һат диwane,
Тәмәнә да ль әрк'ане.
П'адше қәуле п'адше дьн
Бь фән ль бәр уи р'окьрын.
Паше қәуле хуә жер'а гот,
Әгәр әу сере те дәрхә,
Уе Дилбәра хуә бьдә хорт.
Гөрган гот:— П'адша, қөрба
Тә шарәке вьр қәуле хуә
Бь фән у дәлк'а т'әр'ьбанд
У Дилбәр жь дәсте мын сгәнд,
Уьра әу гөнә стйуе тәбә,
У бой хатьре Дилбәре

Әзе җа һикым җе сере.
Һәр'ын һәр р'о бәрзваре
Һәспә р'екеда бьбын аве,
Г'и бьһел'ын р'ожа пенша,
Р'ожа шәша, җа к'о бәрда
Җе быләзын бәрбь аве,
Маке җе бьдә пешие,
Ду җе һәр'ә шә'ну'йа җе,
Ле шә'ну'йа җе бьдә пашие.
Җан һәспә зу бьгьрын,
Д'өр'өфе к'ьвш лехиньн,
Сәр п'адшеда зу бьшиньн.
Җәхта сафи бу әҗ пьрс
П'адша Мәләк иди бе тьрс,
Фәнәг'өри, ноли р'уви'йа,
Ә'мр кьрә сәр қәҗаза,
Җәки Г'өрган пар'а бьбын,
Җи зинданеда бьһел'ын,
Бьньһер'ын, чька р'астә,
Чь к'о җи гот, йане қәстә.
Р'оҗ зу һатын, зу бьһөр'ин,
Җан өсә кьр, чаҗа Г'өрган
Бәри җейә т'әми да җан.
Мәләк җьра гәләк ша бу,
К'о җе қәзне җи хьлаз бу,
У һәрсе һәсп, шаба сере
Бәрбь п'адше җи кьрә р'ә.
Ле Г'өрган ма нав зиндане.

Дилбөр дьчу сэрөдане.
Wэхта шаб дан п'адше дэңчал.
П'адше диг шаба ван к'эман.
Гот:— Пак: һун қөрбана ви бы.
К'е әw сера те дәрхьстьн.
Ви мөштөка чьл мовьки
Дәрхьст жь нава п'әрч'әки
Т'еләки зьрав невакьр
Дәстбь фелбазийа кьр
У р'абәри қәwаза кьр,
Гот:— һәр'ын бежьнә п'адше хwә,
Дә'wa мә дьминә, чаwа дә'w,
Бьра Мәләке зьман қәләw.
Ве т'еле ве мөштькер'а
Дәрбазкә, бышинә мыр'а.
Һәр'ын, һ'әвт р'ожа ви моләт,
Кө те дәрнәхьст, әме щәлат
Сәр wiда зу вәр'екьн,
Сәре ви щә'ньме шакьн.
Qәwазе Мәләк п'ор'-п'ошман
Сәр п'адшеда зу вәгәр'ян,
Готьн:— Wайә һ'ал у һ'әwал,
П'адше бьр'йә ль мә мәщал.
Мәләк һьлда мөштөк у т'ел,
Нһер'и, чька чь фән у фел
Кьрйә нав we п'адше дьжмын,
Qөрф к'әтә нава дьле ви,
Р'ьщьфин п'е у мыле ви

Хәw иди нәк'әгә ч'ә'ва,
 Әw бу ноли зар'а саwа
 Wи ә'мр кър сәр т'әлала,
 Бьгәр'ын сук у мьһ'әла,
 К'е we сере те дәрхинә,
 We қиза п'адше бьстинә.
 Wан һылда дәфа һәwара
 Гәр'йан чарсу у базара
 Qәwле п'адше дькър гази...
 Һатнә к'оч'ке гәләк мәрн,
 Мир у аг'а, хортед зәрин,
 Ле кәсәки сәрәдәри
 Же дәрнәхьст, шөхөл wa ма.
 П'адше гот:— Бьнһер'ын к'и ма?
 Wьра қиза wийә Дилбәр,
 Ноли р'ое нур у нәдәр,
 Готе:— Баво, тә дьзани
 Т'әк ма Гөргәне Зиндани.
 Мәләк авьр'әк да қизе,
 Нәдьхwәст wi нави бьбьһе,
 Ле ч'арә чь? Wи кәлзьки
 Wьра готә қәwазәки,
 Кә зу бькьн бьләзиньн,
 Wи Гөргәни жер'а бишьп..
 Wәхта Гөргән һат диwане,
 Т'әмәнәда ль әрк'ане
 У гот:— П'адша тә мьн херә,
 Дьбә кә иро диса серә?..

П'адше қәwле п'адше дын
Бь фән ль бәр wi р'окьрын.
Паше қәwле хwә жер'а гот
Кө we сере те дәринә.
We Дилбәра wi бьстина.
Гөрган гот:— П'адша қөрба,
Тә дө щара вьр қәwле хwә
Бь фән у дәлк'а т'әр'ьбанд
У Дилбәр жь дәсте мьн станд.
Ахьр, п'адша, аһа набә!...
Бьра эw гөнә стуйе тәбә
У бой хатьре Дилбәре
Әзе wa һинкьм we сере.
Һәр'ьн, һун мури быгрын,
Т'ел лынге wива гьредьн,
Һьнгьв текьнә дизәке
Т'әк бьһельн ле қөләке.
Мөштөке текнә we қөле,
Мури бәрдын нава мале.
Т'әне мурйе wә хьлазкә,
Әwe ә'сә р'е бьбинә
Т'ел мөштөкер'а дәрбазкә.
Һун хwә wьра әглә нәкьн
У зу дәре дизе вәкьн.
У сәре т'ела һәвакьн,
Сәр п'адшеда зу бышиньн,
Кө сәре мә нәэшиньн.
Щмаә'та wьра һазьр,

Бь донге низ кьрыи газн:
— О'фэрым Гьоргане мэр'а!
Де Мэлэк, ноли мэр'а,
Диса фэше хуэ г'эр'ьбанд
Чэве хуэ қәуаза қырпанд,
Кө Гьорган бьбынә һ'эбсе,
Қиза хуэ надо җе нэвсе.
Гьорган, кө бьриә зиндәне,
Мэлэк дэрк'эт жь диwane,
Ә'мр кьр, кө мәйдане
Һьнгьв текьнә нав дизе,
Мөштьке, текнә дәве җе,
Т'ела биньн, биньн мури,
Дэрхьн сера п'адше зурн.
У һәр алийа хөлам р'эвин
Һьнгьв анин у диз анин,
Мөштьк анин у т'ел анин,
Мури анин жь нав к'эwшән
Анин сери wана әw фән,
Сәре т'ел вьр һэввакьрын,
Сәр п'адшеда вэр'екьрын.
Мэлэк җьра гэлэк ша бу,
Кө җе қэзне жи хьлазбу.
Wәхта щаб дан п'адше дәщал,
Мэлэк дитйә щаба к'эмал,
Қәwазе Мэлэк һатьн бал
У же кьрын һ'ал у һ'әwал,
Ль бәр п'адше т'әмәнәдан

Мѡштык у т'ел вѣра нѣлдан
У бѣ фѣсал данинѣ бѣр,
Т'ѣре вѣр тирѣкѣ хѣдѣр
Дѣле вида зѣф к'ур чу хар,
Ле диса бѣр ван данѣхар,
Гот:— П'ак, нун қѡрбана вибѣн.
К'ѣ ѣв сера те дѣрхѣстьн,
Те к'ѣвше мѣрие занѣ
Лѣ шѣнѣре вѣда нѣнѣ...
Мѣн щѣр'ѣбанд ақѣле вѣ,
Нѣна нѣт сѣрийа мѣле вѣ.
Нѣан вѣр'а мѣрт'ала пола,
Шиша н'ѣсьнѣ нав щѣла.
Мѣре қѣват нун бѣбинѣн,
Дѣрбѣкер'а бѣ баѣ хѣвѣ
Шише лѣ ве мѣрт'алѣхѣ.
Шише полар'а дѣрнѣнѣ
У зу сѣр мѣнда бѣшинѣ.
Нѣр'ѣн вѣр'а н'ѣвт р'ѣж молѣт.
Ѣгѣр қѣвѣле мѣ дѣрѣнг к'ѣт,
Дѣна жѣ мѣ нѣкѣн газѣн
Ѣм шѣр'ѣ мѣзѣн вѣ дѣхѣвѣзѣн.
Қѣваза хѣрандѣн пѣлѣнг
У пар'а вѣгѣр'ѣан чѣлѣнг.
Бѣр Мѣлѣк т'ѣмѣнѣдан.
У гѣтьнѣ ѣв қѣвѣле нѣан.
Мѣлѣк сѣр вида фѣкѣри,
Нѣндѣк ма, кѣ бѣгѣри.

Дит, те хата ль пай хате,
Падшани дэсте ви дэрте.
Qөрф к'этэ нава дьле ви,
Р'ыщфни п'е у мьле ви.
Ви ә'мр кър, п'әләwana
Дәрхьнә нава майдана,
Бъра хwә быщер'ьбини,
Бәлки шише те дәриньи.
Чъл п'әләwan ль we фезе
Р'әх һәвдә к'әтьнә р'езе.
Пәк жь йәки қалымтьр
У былндтьр у гәвдәтьр.
Щмаә'т дора wan щьвийа,
П'адша сәр wанада қур'ийа.
Мәрт'ал данинә бәр қуч'е
У гавда п'әләwane че.
Ви һылда шиша һ'әсьни
У һьнәки wър сәкьни,
Сәре шише һьнки дахьст
У шиш ль мәрт'але хьст.
Зьнгина зор жь шише һат,
Әw пар'а п'әкийа у ә'рде к'әт.
Ду wир'а һат йәки дьне,
Т'ьре қасьде мьрьне.
Ви шиш һылда у һьлqошанд,
Паше ль мәрт'але даwшанд,
Бу вьзина шиша һ'әсьн,
Мәрьв т'ьре ле сйарьн. щьн,

Мэрт'але к'эт у һьли'экиһа,
Мэрт'ал дуса шне хwада ма.
У wa чъл п'эләwана
Щер'ыб пьдн шина һана.
Нәчуйс қәwата т'ө йәки,
Кө дәһ дәрба, йан дәрбәке
We мэрт'алер'а дәрбазкын,
П'адше хwэ жь қәде хьлазкын.
Шөхөл өса жи щида ма,
П'адше гот:— Бьһер'ын к'и ма?
Wьра қиза вийә Дилбәр,
Ноли р'өе нур у нәдәр,
Гот:— Баво, тө дызани,
Тәк ма Гөрганс Зиндани.
Г'өнәбу п'адше т'ө ч'арә
Wi готә чәнд хьзмәтк'ара,
Кө зу бькын, бьләзиньн.
Wi Гөргани жер'а биньн.
Кө wан Гөрган анин wьр зу,
Wi дит п'адше чуйә р'әнг-р'у.
Wәхта Гөрган һат диwане,
Тәмәнәда ль әрк'ане
Гот:— П'адша херә, йане шәр'ә,
Тә нә р'әнгә, нә бәшәрә?
П'адше қәwле п'адше дып
Бь фән ль бәр wi р'окьрын.
Паше қәwле хwэ жер'а гот,
Кө шише мэрт'але дәринә,

Уе Дилбара ши бьстина.
Гөрган гот:— П'адша, қөрба,
Та се шара вьр қәwле хwә
Бь фан у дәлк'а т'әр'ьбанд
У Дилбәр жь дәсте мьн станд.
Бона хатьре Дилбәре,
Шише мәрт'алер'а дәре.
Гәне сонд бьхwә бь қөдсе,
Дьна мьн навежи һ'әбсе.
Гәне һәйә қьрара мьн,
Дәстхьн мәрт'аләк, шиша дьн,
Бь чапа wана, к'аша wана,
Биньн дайньн дәwса wана,
Әзе вьр бьщер'ьбиньн,
Шише ль мерт'але дәриньн.
Шиш у мәрт'ала п'адше
Бьла бьминә та сьбе.
Әзе wьра, бәр п'адше дьн
Wанда қәwате нишандьм.
Һ'әта ч'ә'в wан нәтьрсиньн,
Әw дәст жь мә нак'ышиньн.
Мәләк қәwле Гөрган т'әмам
Қәбулкьры, готә хөлам
Кө зу биньн шиш, мәрт'але
Мәйдане чекьн ль п'але.
Хөлам ани мәрт'ал у шиш,
П'але т'оп бун мер, жьн тиш-тиш,
Қизе бәдәw, хорте тәлийан

1
Н'эзар р'энги доре швиһан,
Навда Дилбэр, ноли ч'бра,
Мэрт'ал данни бэр көһра.
Гөрган шиш һылда дәсте хwэ
У чэнд шара эw һылqошанд,
Шиш ль мэрт'але даwшанд,
We нав һәwеда кър възин,
Т'ьре бында э'рд ләрзи
У дуз орт'а мэрт'але к'әт,
Qырч'иннәкә өса же һат,
Т'ьре э'wре хеж звър'ин
У сәр һәвдө кърн гөр'ин.
П'әкйан пьриск wәк бьруске,
Т'ьре хwәстын э'рде дузкьн.
У ль нава we һәсаре
Шиш мэрт'аледа чу харе.
Щмаә'та wьра һазьр
Бь дәнге зиз кърн гази:
— Ә'фәрм Гөргане мәр'ал
Ә'фәрм шере шерар'а!
Щöлә'тнәкър Мөлөк п'адша
Бьт'әр'ьбинә qәwле хwэ
У Гөрган чу малда р'аза.
Сьбәтьре Гөргане мөрд
Бәрбь диwана Мөлөк ләзанд
Һылда мэрт'ал, шиша һ'әсьн
Бәре хwэ да п'адшае дьн.

Wəxta hat bal p'adше дəщал
П'адше дит кə шиш у мəрт'ал,
We həma օса пар'а тиньн,
Wи ə'мр кьр бь herc у к'ин
Hatяə p'ожа qօրбəтийн,
Kօ орди т'əмам p'абə сəр п'ийн.
Gօրган кə дит, п'адше дəхəс
T'ьвдира шер' дьбинə лəз.
Wи бəр п'адше т'əмəнəдə
У готə wи:— П'адша qօрба,
Ma дօ p'оже молəтə wа.
Г'от:— Hун к'ьвшкьн вьр мəйдане.
Əзе бьгрьм нишане,
Шише орт'а мəрт'алехьм,
Ноли тире тер'а дəрхьм.
У иди мə нəтьрсиньн,
Дəсте хwə жь мə бьк'ьшиньн
Xօлама к'ьвшкьрьн мəйдан
У шиш данə дəсте Gօрган,
Wи шиш чəнд щара hьлqօшанд
У əw ль мəрт'але даwшанд,
We нав hօwедə кьр вьзин,
T'ьре бьндə ə'рд лəрьзи
У дуз орт'а мəрт'але к'от,
Алие we дьнер'а дəрк'əт,
Qьрч'инəкə օса же hat,
T'ьре ə'wpe хеж зьвьр'ин
У сəр həвдօ кьрьн гօр'ин.

П'акыйан п'ериск, в'эк б'руске.
 Хв'астын а'рде в'ра дузкы.
 П'адша, в'ашп'р л'эв п'шер'ин.
 Зар, з'ман ван л'атэ б'р'ин.
 Б' т'рс у хоф ва ф'ьк'рин:
 — К'о нав в'анда л'эйэ мере ва..
 Б'занба ж' М'алэк те ф'ада.
 Э'ве бинэ к'ока мера,
 П'акэ э'м л'ор'ын малед х'ва.
 Уи э'мр к'рэ с'ар ордие,
 К'о д'на в'р э'гланэб'н,
 Зу б'к'н пар'а в'эгэр'н.
 Б' т'рс у хоф п'адше д'эшал,
 П'ор' у п'ошман в'эгэр'н'а мал..
 Пер'а д'энг д'не л'лани,
 К'о в'р Г'органе Зиндани
 Шиш м'ерт'алер'а д'эрани.

ФЭСЛА СЬСИИА

Ж' п'ш ч'йа д'эрк'эт т'э'ва г'эш..
 Пер'а к'энийан сос'н, б'нэвш,
 Ч'эм д'ьк'р х'ошин л'едика,
 Бу в'итэ-в'ита ч'э'вика,
 Б'аск в'эк'р'н м'нм'н'ника
 Ж' нава г'онд к'э'ш'ийа к'эри..
 В'эк б'элэда — л'ешне нери,
 К'эвани ч'унэ ф'р'ш'ька,

Ду һылк'ышһа жь кӧч'ька.
Һат чӧлquina мӧшка к'ӧрда,
Зарһа т'амӧзи гьредан,
Нолл һорһа һылдан мьсин,
Бӧрӧб кание р'ӧф-р'ӧф львин...
Ахт ме дӧме жь нава гӧнд
Дӧрк'ӧт Гӧргане бӧжибл'ьнд.
Дӧле мида кӧла хӧдӧр —
Бӧнгзе Дилбӧре т'ьме ль бӧр,
Ле хайинти, дӧлк'е п'адша
Ӗв авитнӧ дӧмле аша
У ӧв к'ӧтӧ нав фькред к'ур,
Жь мале дур, Дилбӧре дур.
У ӧв вьра дуз к'ӧтӧ р'е,
Р'йа кӧ дьчу бӧрбь Щьзире,
Дӧрбазбу жь чӧнд нӧвала
У һатӧ бӧстӧкӧ вала.
Дит кӧ навда гӧндие тӧвдӧ.
Мӧр'а тӧр'ьки һылдыдӧ
Бь сӧмт ль бьн гьра дьхӧ,
Сӧре зӧвие дадьхӧ,
К'ефа хвӧ зӧвие ав дьдӧ.
Гӧрган вьр зӧндӧгьрти ма,
Ми т'ӧ щара ӧ'щеба ва
Нӧ заньбу, нӧ дитьбу
Һедика незики ми бу,
Сьлав дае, сьлав вӧгьрт.
Гӧрган иди вьр хвӧ нӧгьрт.

Готе:— Чь э'щеба бра?...
 Гонди бын левада к'энийа,
 Гот:— Эв э'шеб нэ гьранэ,
 Эва п'еше мэ — гондийанэ.
 Э'щеба гьран, а эвэ.
 Кө вьр Горгане Зиндани
 Ылдайэ шиша һ'эсьни,
 Мэрт'алер'а р'аст дэрани!
 Эва бэр we пэ'ри нанэ..
 Qəwat-qəwata Горганэ.
 — Э,— гот,— qərbə, эзьм Горган....
 Гот:— Осанэ, вэрэ һ'эйран,
 Сыдqe мьн оса дьхwэзэ
 Эз бре ч'ук, тō е мэзын.
 Наве мьн жи Гьргөһезэ,
 Эз ве фезе, йаң we фезе
 Гьра һэвдō дьгөһезьм.
 Вэдькьм вьр эз р'йа аве
 Ль сэр баг'ча, ль сэр зэвие.
 Ле прода эм быранэ
 Дэсте мьн дэсте тэр'анэ.
 Эз тэр'амэ, к'ōда һэр'и.
 Йаң вьр, йане р'есэфэри.
 Горган дэрде хwэ жер'а гот,
 Дэрд дьле Гьргөһез дьсог.
 Ыэрдō р'абун у к'этынэ р'е.
 Р'йа кө дьчу бэрбь Щэзире.
 Кө р'е кōрткьн нава дэште.

Р'ева әw к'әтнә соңбатә
У дәрбаз буи дөшт у бани,
Ч'йае бльнд, һ'азар кәни.
Ле ньшкева ван т'әг'миньр.
Пәки гәwдә, к'ыңцә зьв'р.
We нава к'олед ноqткә
Хwәр'а дайә пәй к'әwришке,
We дьгьрә, т'имар дькә
У шаркә дьне бәрдьдә,
У дьдә пәй, дәст даве п'йа,
К'әwришк нав дәстда дьп'ьртийа.
У we һ'әвт бәраше аша,
Ноли һ'әвт зьнаре т'уша
Льнге хwәва гьредайә,
Wi нә мьнәтә. Т'ьре байә,
Те у бь зор чьрқас дькә,
Т'оз у думане р'адькә.
Гьрган вьр зәндәгьрти ма.
Wi т'ө щара шыпука wa
Нә заньбу, нә дитьбу,
Һедика незикн wi бу,
Сьлав дае. сьлав вәгьрт,
Гьрган иди вьр хwә нәгьрт,
Гот:— Әв чь шыпукә, бьра?...
Әw бьн левада wi к'әниийа
Гот:— Әв шыпук нә гьранә,
Әва п'еше мәйи зуданә.
Әм щарна дьк'әвьнә қаше

Пан ве т'уше, пан ве т'уше,
 Н'этани кō р'о дьчэ ава.
 Чьма ньзани, малана,
 Шьпука мэзын, а эва,
 Кō вьр Гōргане Зиндани
 Ньлдайэ шиша н'эсьни
 У полар'а р'аст дэрани?...
 Эва бэр ве пэ'ри нанэ,
 Qəwat — qəwata Гōрганэ.
 Гōрган вьра к'ур фькьри,
 Гот:— Вэйле мын малхьраби!...
 Эз т'өнэмэ, ле наве мын,
 Нэбежи, нэр щийа дьзаньн.
 — Э,— гот,— qōrba, эзым Гōрган.
 Гот:— Осанэ вэрэ, н'эйран,
 Сыдqe мын оса дьхwэзэ
 Эз бре ч'ук, тō е мэзын.
 Наве мын жи Т'ериэбэзэ
 Бе бэз мэри бе мэрэзэ.
 Сыба дьбиньм т'ьвдире
 У вьр дэртемэ неч'ире.
 Ве дыгьм, дьбьмэ мал,
 У дьдмэ мэрве беш'ал.
 Ле ирода эм бранэ,
 Дэсте мын дэсте вэр'анэ.
 Гōрган дэрде хwэ жер'а гот,
 Дэрд дьле Т'ериэбэз дьсот,
 Нэрсэ р'абун у к'этынэ р'е,

Т'ина ко дьчу бәрбь Щьзире.
Ко р'е корткыи нава даште
Р'ева әм к'әтәи соһботе.
У дәрбаз бун дашт у бани,
Ч'нае бльнд, һ'әзар кани
У дьбиньи әм пышкева
Ч'әм дьк'ышә пешийа вана,
Нава ч'әм йәки бей'удә
Сәкьнийә, зьнаргәүдә,
Ч'әм педа һ'уфи хвә дькә,
Пер'а жи ньфьр'а дькә.
— Гьдино, т'ина бьә'щим!...
Гьрган вьр зәндәгьрти ма
Ви т'б щара ә'щеба ва
Нә заньбу, нә бина бу,
Һедика незики ви бу,
Гот:— Әв чь шыпука, бра?
Әв бьн левада ви к'әнийа
Гот: — Э... хорте дьненәди.
Те к'ьвше, шыпука гәнди
Тә нәдитйә, әв п'еше мөйә.
Ч'әм дьк'ышә, ч'әм — т'бнойә.
Мыр'а дьбежьн Т'ернәхар —
Нә т'ер ав хар, нә т'ер нан хар.
А әвә шыпука гьран,
Кө вьр Гьрган п'әләван
Һьлдайә шиша һ'әсьин
У мөрт'ала пола хьстйә,

Шиш wi алир'а дәрхьстийә...
— Э,— гот,— қөрба, эзьм Гөрган!
Гот: — Өсанә, вәрә, һ'әйран,
Тө мын вьра нәкә газьн,
Эз бре ч'ук, тө е мәзьн.
Ле ирода әм бранә,
Дәсте мын дәсте вәр'анә.
Гөрган дәрде хвә жер'а гот,
Дәрд дыле Төрпәхар дысот...
Һәрчар р'абун у к'әтнә р'е,
Р'йа кө дычу бәрбь Щьзире,
Вәки бь лава, йан бь зоре
Жь к'оч'ке дәриньн Дилбәре.
Биньн щие дыне пәйакьн,
Дыле Гөрган ль we шакьн.
Кө р'е көрткьн нава дәште.
Р'ева әв к'әтнә соһбәте
У дәрбазбун дәшт у бани,
Ч'йае бльнд, һ'әзар кани.
Тә'ве һәр щийа дықжыланд
У биньн ль вана дыч'ьканд.
У әв дыбиньн нышкева
Йәки бәр қәйе вәк сә'ва
We һу дыкә у п'усе сар
Сәр қәйеда жорда те хар.
Гоше қәйе зәмбәлика
Һәв гьртнә, вәк пәйпәка
Дьбрьқьн һ'әзар ағаз,

Т'ьре навда дөр'-лале хас,
Гörгaн вьр зэндэгьрти ма,
Wi т'ё щара э'щеба wa
Нэ заньбу, нэ бина бу,
Һедика незики wi бу
Гот:— эв чь шыпукэ, бра?...
Эw бьн левада wi к'энийа,
Гот:— Э... хорте дьненэди,
Те к'эвше, шыпука гэнди
Тэ нэдитйэ. А эwэ шыпук,
Кö п'адша бэр дыбьн п'эпук.
Шыпук эwэ, тö нызани,
Кö wьр Гörгaне Зиндани
Һылдайэ шиша һ'эсьни
У мэрт'ала пола хьстйэ
Шиш алие дьнр'а дэрхьстийэ.
Эва бэр we пэ'ри нанэ,
Шыпук шыпука Гörгaнэ.
Мынр'а дыбежьн Сьмели'ус —
Эз хэишме мэрьве ч'ькуе,
Кö эз һукмэ нава һэве,
Дэрбэкер'а звьстан те.
Бэрф дыбарэ, сөр' у сөрма
Wэрдьгьрьн ч'йа у банийа,
Зар'о һылдын хьзэка,
Дьлизын, дькьн һ'эпэка,
Дыщэмьдын гөһ у печ'и,
Ле кэсэк һаһелэ wi ши,

К'о дышвын, к'о т'он дыбьн.

Нав барфеда г'оллол дыбьн.

Э...— гот,— г'орба, азым Г'орган

Гот — Осанэ, вэрэ н'айран,

Б'ра н'эму не бь'эсьн,

Эз бре ч'ук, т'о е мэзын,

У ирода эм б'ранэ

Дэсте мын дэсте вэр'анэ

Г'орган дэрде хвэ жер'а гот,

Дэрд д'ле С'мелп'ус сот.

Нэрпиц р'абун у к'этнэ р'е.

Р'йа к'о д'чу бэрб Ш'зире,

Вэки б' лава; йан б' зоре

Ж' к'оч'ке дэриньн Дилбэре

Биньн шие д'не пэйак'н

Д'ле Г'орган зэрие шак'н

К'о р'е к'ортк'н нава дэште

Р'ева эв к'этьнэ со'бате

У дэрбазбун дэшт у бани

Ч'йае б'льнд, н'эзар кани.

У д'биньн, ве хортэки

П'ала хвэ дайэ дарэке,

Блур ль сэр леве нарин,

Ве ле д'хэ, д'кэ г'ожин

Оса наз'к, оса д'лал,

М'ам ж' б'н печ'ие к'эмал

Дэртен, вэки д'л д'н'элэ,

Мэрьв лаптэ хвэ бир д'кэ

У дьчэ дьнскэ дьне,
Кō зōлм у тьрс нэк'этьне.
Хорт ле дьхьст у чарнькал
ч'ьвик, к'еърншк, каре хэзал,
Кōлнлк, кэвър, н'эта т'асе
Бэр к'этьбунэ р'эқасе.
Гōрган вьр зэндэгьрти ма...
Ун т'ō шара э'щеба 'wa
Нэ заньбу, нэ дитьбу,
недика незнки ун бу,
Гот:— Эw чь шыпукэ бра?...
Эw бьн левада ун к'энийа.
Гот:— Э... хорте дьненэди,
Те к'эвше шыпука гэндн
Тэ нэдитйэ. А эwэ шыпук,
Кō п'адша бэр дьбьн п'эпук.
Шыпук эwэ, т'ō ньзани,
Кō вьр Гōргане Зиндани!
Ньлдайэ шиша н'эсьни
У мэрт'ала пола хьстийэ,
Шиш алине дьнер'а дэрхьстйэ.
Эва бэр we пэ'ри нанэ,
Шыпук шыпука Гōрганэ.
Мыр'а дьбежьн Бьлурван,—
Щарна гаван, щарна шьван.
Эз эвлэде ви к'эwшэни.
Ч'ьвик, хэзал сэр мын бэни.
— Э,— гот,— қōрба, эзьм Гōрган!

Гот: Осано, вара, һ'айран,
Бьра һ'эму пе бьһ'эсьн,
Эз бре ч'ук, тō е мэзьн.
У прода ам бранә,
Дэсте мын дәсте вэр'анә.
Гөрган дәрде хва жер'а гот,
Дәрд дьле Былурван дьсот.
Һәр шәш р'абун у к'әтнә р'е,
Р'йа кō дьчу бәрбь Щьзире,
Вәки бь лава, йан бь зоре
Жь к'оч'ке дәриньн Дилбәре.
Биньн шие дьне пәйакьн,
Дьле Гөрган зәрие шакьн.
Кō р'е кōрткьн нава дәштә,
Р'ева әв к'әтнә соһбәте
У дәрбазбун дәшт у бани,
Ч'йае бльнд, һ'әзар кани,
Ньшкева йәк ль ван қур'йа.
Дитьн ве хортәки тәлийн
Зу дьмәшә, дайә пәйа ван.
Әв сәкьинн, дитьн ве хорт
Һатә незик у ванр'а гот:
— Сәлам вәр'а, гәли бра.
Зуда һивийа вәмә вьра,
У тә Гөрган, тә Гьргөһез,
Тә Сьмелп'ус, тә Т'ернәбәз,
Тә Т'ернәхар, тә Былурван,
Вә чь готйә — мынва ә'йан.

Мыр'а дыбежы Гөһсәкыр,
К'е кө чь гот, чь қысәкыр,
К'е дызыкыр, хьрабикыр,
Бөг'дан авит у дәрәжкыр
Әз дыбьнем пер'а-пер'а,
Бәлу дыкым дәлк' у шәр'а.
Һун шәш бьра, әз е һ'әвта
Әме алт'кын һ'әму қәда.
У Дилбәра левә ле нош,
Кө һивийа Гөрганә шәв-р'ож,
Биньн бь шайи пәйакын,
Дьле Гөрган зәрие шакын.
Һәр һ'әвт бра зу к'әтнә р'е,
Р'йа кө дьчу бәрбь Щьзире,
Дәрбазбун жь гөнд у зома,
Меше сьх у гәләк ч'әма
У р'ожәке бәрэваре
Сәр шәһәрда һатнә харе....
Дәнг бәла бу һ'әму алиһа,
Т'әлал нав сука дықур'ийан.
Кө һат Гөрган, кө һат Гөрган!...
Тьрса к'е п'адше дәщал
П'ор' у п'ошман вәгәр'ийа мал.
Ви нәһишт, кө малверанн
Сәр ванда бе, поли тәшн.
У әв быгәр'ын сәрбәржер
Р'оке бьрчи у р'оке т'ер.
К'уча т'он буи к'оме мәрһиһа

У дан п'әйе ә'фате хwә.
Дәф у зәр'нә һатнә ор'е.
Говәнд гьртън қиз у хорта.
Бу шайа ноли дә'wата.
У әw бә'с гьһишт Мәләк,
Дилбәра җийә ч'ә'вбәләк.
Дилбәр шабу. П'адша Мәләк,
Т'ьре дьле җик'әг тирәк,
Чава қиза җи — дәлали
Гөргәнр'а бьбә бәрмали,
Бьбә бука пира хизан
Әwa п'ьнти, әwa нәзан?...
Ле қәwле җи?... Қәwле п'адша
Дьзвьвр'ә wәк кәвре аша...
Җи һедика готә Wәзир
— Зу бьбини ч'ар у т'ьвдир.
Иро Гөрган, һәвалед җи
Әwed к'әсиб, әwed гөнди,
От'ахәкеда җи бькә,
Сьбе нанәки зор р'асткә,
Бьра мер бен һ'әму к'ома.
У бьра мә нәкьн лома...
Бьбини, кә сианәта җан
Әм дьгьры. Ле тә бьзан,
Әзе җан текьмә т'әле,
Кә хьрабтьрбә җь кәле,
У гор'е җанар'а сазкьм,
Йаха хwә җь җан хьлазкьм.

Вэзир неш р'абу жы ши,
Ньада д'ба, ньада т'ызби,
Бь хотамава дөрк'от дэр,
Аши меванед демқомар.
От'ахакча щикьрыи,
Әзэт, қолъа шап'а кьрыи
Т'омамә ша, т'ок Г'онсәкьр
Ме эваре қот д'айнәкьр.
Т'ок махта әу маи т'әне,
Готә Г'орган, вәки к'әне
Вэзир ль ши қот хаш нәһат,—
Ме бежә, к'о вә'дә һат....
Сьбе, к'о тә'ве нәдир да,
Шәһәр т'омам р'абу сәр п'ийа.
Р'абун өса жи һ'әвт бра,
Т'әлал нава шәһәр бәзин
Бь дәнге зиз кьрыи гази:
— Иро п'адше мәйи к'әмал
Бой Г'органе мәйи дәләл
Вәкьрйә херәтханә...
Т'ьжи гоштә, т'ьжи нанә...
Бьра гьрәгьре шәһәр
Т'омам р'абьи у бенә сәр.
Щаһьл һьлшйан у кал һьлшйан,
Һатьнә сәр сьвра п'адше,
К'о бьбиньн Г'органе че.
П'адшә, вэзир хут ме дәме,
Һат р'уныштын сәре сьвре.

Ду ванар'а дэрк'от Гьрган,
 У Гьрг'өһез, у Гьрнабаа.
 У Т'ернэхар, у Сьмел'ус,
 У Бьлурван у Гьһсакьр.
 Вана ль сьврє мєзакьр
 Жоре п'адша, р'ах ви вазир,
 Феза гьрэгьра — қази.
 Ду ванар'а чьл п'элəван
 Дəст хwə һьлдан, р'аһьштəт нан.
 Жере р'унышт к'ома Гьрган
 У Т'ернэхар вьр фькьри:
 — Нане п'адше нək'əсьри
 Ль щаньке мьн һ'элалə,
 Дə лоқ ль нава сьние да,
 Р'əдин бьне сьние ани
 У гот:— П'адша, əз бəни,
 Дьбə һəбуна тə т'өнə?
 Меван бьрчи р'уныштəнə...
 Əw бона кəрне дьрана,
 Ле нə кə нане мевана...
 П'адше гот ситьле биньн
 Ль бəр ви бєһ'удə дайньн.
 Дə хəлама ситьл һьлдан
 У пер'а жи дəһ шəшə нан
 Анин, данин бəр Т'ернэхар,
 Кə зəнде ви вək қотə дар.
 Т'ернэхар хwə пешда да
 Пе се шəш нан чəнд лоқ леда

Р'эдин жь быне ме ани,
У эw хwэр'а кьрэ мэ'ни.
Гот:— Ло, мала wэ хьрабба,
П'адша, qөрба, аwа набә.
Эв бона көрие дьрана.
Ле нә кө нане мевана.
П'адша гот:— ситыла р'езкы.
У зу wи нәп'аки кәр'кы.
У хөлама бае бәзә
Ситыл ду һәв данә р'езе,
У р'ахьстын нане ләwаш,
Пәнире к'өрдайи хwәш.
У Т'ернәхаре нәт'әwат,
Т'әзә сьрийа wи вьра һат —
Валакьр ситыл ду һәв,
П'адша, wәзир дәве wан жәв
Дьньһер'ин зәндәгьрти
Әщеба дьне нәдиги,
Кө wи бей'удә ноли зийа,
Донздәһ ситыл гәште нәзә
У бист шәш нан һ'уфи хwәкьр,
Бади чәqьлмаст сәрдакьр,
Бада сьмеле хwәйә р'әш,
Ши сәкьни wәк дәqе бәш
У готә wи:— П'адша, qөрба,
Әм һатьнә пәй бука хwә....
Вьр т'ьре тирәкә бәрк'
Qөлкьр дьле п'адша Мәләк.

Уи ч'э'ве хуэ вэзир қөрпанд
Паше тьли де вогар'анд:
— һала һун меванын, қөрба.
Нэ досьба, нэ сесьба,
Чэнд р'ожа мә моләткьн,
Әме һала вэ хәлаткьн.
Паше we бе сьрийа буке:
Хуэ бук нәбу р'әзе суке?...
К'ома Гөрган вьр р'абу п'йа,
Вэзир зу да пешийа вана,
Әw бьрнә от'аха башқә,
Т'эк дэрик ле, бе р'әвақә,
Бан, диware we т'әв һ'әсьн.
Теда данин һ'әвт щие мәзьн.
Дэри сәр вана к'ип дадан,
Һәр һ'әвт бра нав weда ман.
Сэд йәк ә'рәба дар анин,
Кьрын к'урә дора хани.
Wәхта иди р'о чу ава,
Һеди һат бина кәзәба,
Дәргәвана дәргә дада,
Т'әлала зор дәфе хьстьн,
Кәванийа ч'ьра вехьстьн,
Нане шиве да бәр зар'а
Нвин р'ахьст малхwe хwәр'а,
Дәрк'әтын ләwанде шәве.
Щьзир педа к'әтә хәwe,
П'адша у вэзир тәлә-тәл.

Нолл дьаа, мьр'уз ээ'ф тә'л
Натто дора хание Гөрган,
Хөром гина һеди һылдан
У агьр бәри дара дан.
Алава гөр' зу қолоз бу
У шәвер'а дә'w у доз бу.
У вьр от'аха һ'әсьни,
Wэк тәндуре зу сьншьри,
Һ'ыһйар бун теда һ'әвт бра,
Дитьн әw ә'щеба гьран,
Wана Сьмелп'ус кьр гази,
Кө һ'өнөре хwә нишандә,
Иан на, һ'әмуйе бьбнә к'ози.
Wi р'аһиштын чәнд тәвьзи,
Гот:— Бәнде wә чьма сьстбуйә,
Бьсәкьнын, һәла зуйә.
Жь сәрме иди хwәва чумә,
Анцах һьнәки гәрм бумә.
— Бәсә тә хwә пашда бьди,
Зу бькә, Сьмелп'ус, гьди!...
Иди мә те зор бина к'ьз,
К'ьзе кө те жь мала дьз.
Гот:— Гөне wә ль стуйе wәбә,
Бьра жь мьн газьн нәбә...
Wi һукьрә бане жоре
У р'әхдәри, у ль доре,
Бан қыша гьрт. Сөр' у сәрме
Лувәндә wан, дәwса гәрме.

Вана льһ'еф хwә п'ечанды
Һ'әга сьбе р'ыщ'фанды.
Wәхта р'оһ'лат гәш век'әт
У' тә'ва сор һеди дәрк'әг.
П'әнще хwә һәwеда wәрда
У' р'ьжандә һ'әму әрда,
Wәзир пенц'шәш хәлам һьлдан,
Һатын бат от'аха Гөрган,
Кө дәрә от'ахе вәкьн,
Һәст-п'әсте ван зу т'әмьзкьн,
Wәки нәбиньн быһәли,
П'адше ль ван кьр хайинти.
Wәхта wана дәри вәкьр,
Ә'щеба гьран мезәкьр...
Һәр һ'әвт бра сәр деме хwә,
Сәр бәнгзе хwә, сәр қаме хwә.
Ван данә һәв хош у беш,
Дьле wәзир т'ьжи көл-әш.
Һ'әвт бра һәма wi чахи
Зу дәрк'әтын жь от'ахе,
Нав шәһәрда хwәр'а гәр'һан,
Чунә щәм һосте Гөрган,
Һоста әw дит, һер'а ша бу,
Дәнг һ'әдадхане бола бу:
Йәки һьлда т'әхте фьрә,
Тәвшое туж у мқарә.
Т'әр'аштын шахе әрәбе,
Е дьн қазнахе т'әкәре

Фэсал р'асткыр ль бэр к'уре,
Пэки мьхе нала т'онкыр,
Пэки гисне щота зонкыр.
Пэки чекыр зьрза дери,
Гөрган зу чедькыр сөр'ни.
У һ'этани р'о дагэр'ийа
Хэбат дэст хостада нэма.
Хут we дэме гот Гөсэкыр:
— Чь п'адше гот, мын т'эв сэкыр,
We ишэв щие мэ дайнън
От'ахэкэ хэвлэйэ дын.
Ава аша бэри сэрдън,
Кō эм теда бьхэньцън....
Нһа wэрын һун we щаре
Әме хwэ бькьн чь ч'аре?...
Т'ернэхар гот:— пэй, бөйтйо,
Нэ наве тэбэ, нэ тййо...
П'адше мәйи беамьнэ,
Ве щаре жи сьрйа мынэ.
Т'ернэхар ч'эма дьч'ькинэ,
Ава аша, we бьминэ?
Бьра эw бэр фэне хwэ бын.
Әм жи we һаж йа хwэ һэбын.
Сьбе эwe п'ор-п'осидэ
Диса мэ жь от'ахе бэрдэ.
Әм нһа һэр'ьнэ диwане,
П'адше һэвежо, эw к'ане?...
Әм гьлне хwэ бинын р'уки

У же быкын дэ'ва буке.
 К'ома бра зу пэгэр'дан.
 Бэр динана п'адше шывинан.
 Қаста кә'тын мыслә'те,
 Чька жь п'адше чь дәрте.
 П'адша һерс готә хөлама,
 Кө нан дайны бәр мевана.
 Диса ноли р'ожа бәре
 Тернәхар һат дора сьвре.
 У хөлама бае, бәзе
 Ситъл р'әх һәв данә р'езе,
 Ви валакър ситъл ду һәв.
 П'адша, вәзир дәве ван жәв,
 Дьньһер'ин зәндәгьрти
 Ә'щеба дьне нәдити,
 Кө ви беһ'удә ноли зийа
 Донздәһ ситъл гоште пәза
 У бист шәш нан һ'уфи хвәкър,
 Бади чәқълмаст сәрдакър.
 Бада сьмеле хвәйә р'әш,
 Ши сәкьни вәк дәре бәш.
 У готә ви:— П'адша қөрба,
 Әм һатьнә пәй бука хвә...
 Вьр т'ьре тирәкә бәрк'
 Қөлкър дьле п'адша Мөләк.
 Ви диса фән меван хапанд
 У гьлие һан ле вәгәр'анд:
 — Қөрба, хвә һун нә нәзаньн?...

Въря һала һун меванын.
Һ'эвт р'ожа һуи моләткын,
Әме һала ва хәлаткын.
Паше we бе сьрйа буке,
Аһә бок һәбу р'әзе сүке?..
У ын ду һәв данә р'езе —
Чь лазьмә бой шыһезе
Җиза ыйә нав у нәдәр —
Аһә we бе п'ар дәрнахә дәр?
Гьһие вана гәләк к'ьшанд,
Хәһа шәве ван дьқәсанд.
Вәхта диһан ыр бәләбу,
Ын ч'ә'в кьрә вәзире хәә,
Кә бьдә пешийа мевана,—
Вәр'екә һәрәма вана.
К'ома Гөрган ыр р'абу п'йа,
Вәзир зу да пешийа вана,
Әһ бьрнә от'аха башқә,
Т'әк дәрик ле, бе р'әһақә.
От'ах һолани ч'ә'ла һан,
Теда дани һ'эвт ши бой һан.
Дәри сәр вана к'ип дадан,
Һәр һ'эвт бра нав веда һан.
Вәхта бангда дике шәве,
Һәр һ'эвт бра к'әтын хәһе.
Һеди һат бина кәзәба.
Т'әк дьһат дәнге ләһанда,
Вәзир хәһама ә'мыркьр,

Дәүле аве сәр ван вәкър
Фьтъл да хвә ноли р'увийа
У һат к'әтә нава щие хвә.
Аве да бьн щие һ'әвт бра
У әв р'абунә сәр п'ие хвә.
Ль Т'ернәхар ньһер'ин,
Гот:- нишандә, тә чь мери!..
Вн дәве хвә да бәр дәүле
Һьлч'андә хвә ава щәве,
Вн шәв өса дьмьч'ьқанд,
Дьлопә ав нәдър'ьжанд.
Вәхта р'оһьлат гәш век'әт
У тә'ва сор һеди дәрк'әт,
П'әнще хвә һәведа вәрда
У р'ьжандә һ'әму әрда,
Вәзир пенщ-шәш хөлам һьлдан.
Һатьнә бал от'аха Гөрган,
Кө мөйт'е вана к'әфәнкьн
У кәр'ә-кәр' бьбьн ч'әлкьн.
Вәхта вәзир дәри вәкър,
Ә'щеба гьран мезәкър....
Һәр һ'әвт бра сәр дәме хвә,
Сәр бәнгзе хвә, сәр қаме хвә...
Бьра да вәзир хош у беш,
Дьле вәзир т'ьжи көл-әш,
Һ'әвт бра һәма вн чахи
Зу дәрк'әтын жь от'ахе.
Иав шәһәрда хвәр'а гәр'һан,

Чунэ щэм һосте Гӧрган
Һоста эw дит пер'а ша бу.
Дэнт һ'әдәдхане бола бу.
Пәки к'ура агьр дада,
Пәки һ'әсһи соркьр, леда
У хьзмәта һ'әму тондийа
Ван хьлазкьр се сәһ'әта.
Хут we дәме гот Гӧһсәкьр:
— Чь п'адше гот, мын т'әв сәкьр.
П'адша, вәзир, қазир, ләлә
We жә'ре текьн нав харна мә:
Нһа һун вәрһн, ве щаре
Әме хwә быкьн чь ч'аре?...
Бьлурван гот: то, Гӧһсәкьр,
Нһа сьрийа мынә, шыкьр.
Wәхта ван бәр мә нан данһн,
Һун дәст нәдһне, һ'әтани
Әз бьлура хwә дәрнәхьм,
Wьра мqама ле нәхьм.
К'ома бра зу вәгәр'һан
Бәр диwана п'адше щьвийһи,
Qәста к'әтһн мьсьлә'те,
Чька жь п'адше чь дәрте.
П'адша зу готә хӧлама,
Кӧ нан дайһһһн бәр мевана,
Мақул р'уһһштһн дора сьвре,
Хӧлама харһн аһһи бь сьре.
Болма э'wльһн дан бәр п'адше

Па гьрэгьра hat паше.
Ле к'отасие па h'эвт бра,
Кō кәр' р'унышьбун ыра
Быда бырыш, сәр we қәли
Мырына хайиш пав һәр пә'ри.
Падша һәмш бәр фәне хwә,
Хwәгōман нане хwә дьхwәр.
Былурване че we дәмс
Былур дәрхьст жь бәр пыште
У луванде қәйде нерийа,
Т'ьре ә'рд, ә'зман дьзерийа.
Дишан ыр к'отә h'әwасе,
Паше hat қәйде р'әqасе.
Былуре һәй дьгōжанде,
Гьрэгьр к'әтнә говәнде.
Падша к'отә сәрговәнде,
Дәзмал п'еч'а дора зәнде
Ч'әп ледьхьст, р'аст ледьхьст,
Т'ьре h'әйфа хwә дәрдьхьст.
Ль сәр сьвре болмә у нап
Һеди-Һеди жь ши ләqйан,
Ед жә'р теда чун алие дьн,
Ед т'әмьз һатын бәр Гōрган.
Былурван бра нһер'и,
Зу дәнге былуре быр'и,
Ч'ә'в кьрә ван — хәма мәкьн,
Нан быхōн, болма валакьн.
Wәхта wана нане хwә хwәр,

Н'эвт мер пеш вана тэнгэзар,
Нана хвэ гьртън у зерйан
У бунэ мэйт', ль э'рде ман.
Вэзир ль п'адше н'ер'и,
Ноли жьжус ль бьн дь'и,
П'адше авьр' данэ вэзир,
Кө ван г'эр'ьби эв г'ьвдир,
Ле сөр'а хвэ диһар нэкър,
Тәне гот: „Хөде бса кър!...“
Н'эвт мэйт' ашнн к'эфанкьрын,
Ве р'оже бьрын ч'э'лкьрын....
Сьбэтыре, бре эвин
Вэхта р'абун жь хэва ширьн,
Сэр ч'э'ве хвэ т'эзэ шуштын,
Дора қэватие р'уныштын,
Хут ве дэме гот Гөһсэкър:
— Чь п'адше гот, мын т'эв сэкър.
Нэма хут ль бэр дэргэ
К'оланэ ч'э'лэкэ фьрэ.
У көлаве хөр'ьстани
Ль сэр ве ч'э'ле р'ахьсти.
Пыш дэргэва чьл п'элэван,
Дэстда мэрт'ал, ньзе гьран
Нивийа мэнэ, ноли гөра.
Вэхта, кө эм һэр'нэ вьра,
Вэзире бе пешийа ма,
Сэр көлевр'а эм дэрбазбын.
У жорда ч'э'леда харбын,

П'элэван жорда мезакын
У we лэ'зе мә хэзакын.
Г'эминна мын wə, эз чава дьчым,
Һун һ'эму дьднə пəй мын.
Че һун жи р'ынд һаж хwə һəбын,
Чока дэсте хwə бəрнəды.
Г'орган һылда шур у мəрт'ад,
Гьргөһез мəр'а хwə дəлал.
Тернəбəз шьдандын бəрəш,
Т'ернəхwəр һылда гөрзе баш
Сьмелп'ус — да к'еране кер',
Бьлурван — бьлура сер,
Данə пəй бра Гөһсəкьр,
Кө бəлəди ль ван дькьр.
Wəхта дəрк'əтын мəйдане,
Wəзир ванава һат хане.
Ноли р'увийа бь фелбази
Ль һ'əвт бра кьрə гази:
— Һун хер һатынə, меред че!
Wəрын əм һəр'нə диwane!
П'адше нһа сьвре р'асткə
У we wə һ'əмуйа хəлаткə.
Шьһезе Дилбəре баркын
У we һылдын иро сйаркын.
Кө əw һатынə бал кəлав,
Wəзире кьни дəлк'-долав,
Кьр кө wьра хwə əглəкə,
Бь синче гөр'и мезəкə:

Чава бра бэр we т'эле
 Сэр сери дык'эвын ч'э'ле.
 Ле Гёһсэкр ль пэштеда
 Пе навмыле wэзир дэ'фда,
 Эw гёлол бу ль сэр кёлав,
 Пер'а к'этэ ч'э'ла хёнав.
 Бу һ'эйтэһол у һәварзэ...
 Бу қир'э-қир', шин у гьри...
 Qәwаз львин, хёлам р'эвин,
 Кё зу бькын wэрьс биньн
 Wэзир жь ч'э'ле дэриньн.
 Ле Гьргёһез зу мэр' һылда
 Бьн диwаре диwане да,
 Ани ль сэр ч'э'ле р'окьр,
 Ль бэр бра р'йа дуз wэкр.
 П'адша готэ п'эләwана,
 Кё һат иди сьрийа wана.
 Эw дэрк'этын мөйдана шер'
 Дәстада гөрз у шуре кер'
 У р'ьмед чардә мовьки.
 һәр йәки қаси деwәки,
 У дәст шәр' бу, шәр'е гьран,
 Вьра р'абу һерса Г'орган,
 Эw пешда һат ноли шера
 У бәре хwә да һ'әвт мера.
 Эw ль диwер һасекьр,
 Мөйт'е wана әрде р'езкр.
 Гьргёһез пе мэр'а гёман

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

Дәрбәкер'а һ'әвт п'әләһан,
Пер'а жи ә'рде ын п'е ған
Һылдыһандә наһа ә'һман,
Әһ бунә мәйт' у ыһра ман.
Т'ернәбәз һылда һ'әвт бәраһ,
К'әтә һав ған һәк дәде р'әһ.—
Һ'әвт жи ыһра к'әһһн һәһ'ыһ.
Т'ернәһар һе гөрзе гыһан
Мала һ'әһта жи кыһ һеран.
Сыһелп'ус дәрк'әтә р'уһи
Бы зәг'һи һвә әһи һуһы,
У һәр дәһа ыһр қыһа һар
Сәр мәһрийада жорда һат һар.
Һ'әвт п'әләһан зу қәр'ыһин,
Жы мәйт'а иди ә'рд һ'әр'ыһи.
Ыһра һат сыһйа ыһлурһан,—
Уһи ыһлуре һыһст-һенщ п'әләһан
Лы бәр уһи к'әһһн р'әқәһе,
Һ'әта чун сыһвдәһа һәһе,
Гөһган, Гыһгөһһез, Т'ернәбәз
Мәйт'е ған жи р'езкыһын ләз.
У даданә п'адһе, қәһи,
Кө ыһрда, һеда дыһбәһин,
Гөһган гөрзе һвә зор баһы,
Сәһре ған щә'һыһе һаһы.
У даһк'әтә к'оч'ка р'әнһин,
К'ө Дилбәһа ыһйә әһин
Пыһһ һ'әвт дәһрие к'ыһлтиһыһри

Р'уньшьбу у дьгьри.
 Уи не сэлфа шуре пола
 Бь бае хвә к'элта да,
 Клит зьрзава дьфьр'ни.
 Ль бәр уи вәдбун дәри.
 Вәхта Дилбәре Гөрган дит,
 Дәзмала шьл веда авит,
 Хвә авитә һ'әмеца хорт,
 Кө мөн'бәте дьл ле дьсот.
 Гөрган гьрт дәсте Дилбәре,
 һеди дәрк'әт жь сьвдәре,
 һатьн нава к'ома бра,
 Бәре хвә дан мала һоста.
 Гөрган дйа хвә жи дит, ани
 У да вейа әу мьзгини.
 Вьра т'әзә дә'ват кьрьн,
 Шәһәр педа хвә шакьрьн.
 һ'әвт р'ож, һ'әвт шәва бьлурван
 Дьгөжанде бь дьл у щан...
 Ль ве фезе, ль ве фезе
 Мқам ду һәв данә р'езе
 У мқаме өса дәлал,
 Бәр сах дьбун сьдге бәдһ'ал,
 Дьбен бьлур ве р'ожеда
 Бу һ'ьзкьрьа һ'әму к'өрда.
 Р'ожа һ'әйшта Гөрган у де
 Хвәр'а һьлдан налбәнде че,
 Дилбәра дәлал сйаркьрьн,

3
 4
 6
 9
 0
 1
 3
 5
 3
 3

Գաւմ у лезым хвар'а бьры,
Брар'а т'эв чунэ к'эвшан,
К'ё т'ёնэ п'адша, фел у фэн.
Ереван 17/VI — 1969 с.

С Э Р Э Щ Э М

Нура жонди	3
Гористанер'а	4
Ал дихауанм	6
Алаути	9
Алаути-тэ-т'оньбы	10
Алаути-барзани	11
Алаути-барзани	13
Алаути-барзани	15
Алаути-барзани	15
Алаути-барзани	53
Алаути-барзани	

QACHXE MPAΔ

ABA

Y
APA

